Kaina 10 Pf.

Nr 31 (1193) Vilnius, 1943 m. liepos 31 d.

LIETUVIŲ KARIŲ SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1919 m.

LEIDŽIA LIETUVOS SAVISAUGOS DALIŲ STABAS; Vyr. redaktorius kpt. *Simas Urbonas*; Redakcijos ir administracijos adresas: Vilnius, Jasutių g-vė Nr. 3; Telefonas per Vilniaus karšką; Vyr. redaktoriaus — 22. Redakcijos ir administracijos — 24; Spauda: Kauen - Wilnaer Verlags — und Druckerei G. m. b. H., Wilna, St. Annenstr. 3, Ruf 15-66.

Sunkios gynimosi kovos Rytuose

Praėjusios savaitės gale priešas savo didžiausius puolimus Rytų fronte išplėtė į tolesnius ruožus. Jo pastangos, neisikaitant su nuostoliais, pasiekti prasiaužimą nuėjo veltui. Priešingai priešo propagandos tvirtinimams, vokiečių kariuomenės Rytuose armijos stovi tvirtai ir nesukrečiamai.

Prie Kubanės pretiečio ir į pietus nuo Ladogos ežero priešas po stiprios parengiamosios artilerijos ugnies pradėjo vokiečių vadovybės laukitus puolimus, remiamus tankų ir kautynių lėktuvo. Sie puolimai galutinai augindamo. Fronte nuo Azovo jūros iki Bielgorodo sovietai ir liepos 22 d. nesėkmingai puolė vokiečių pozicijas. Į šiaurės vakarus nuo Kubiliežvo pralaužta karvuoto grupė, sunaikinus 50 tos tankų, buvo beveik visiškai sunaikinta.

Visoje Orlo srityje tą dieną sovietai paleido į kovą naują stiprių pėstininkų ir žarvuotų pajėgų. Ir jos per kovas su besikeičiančia laime buvo su dideliais nuostoliais atmušta.

Liepos 24 d. Vyriausioji Kariuomenės vadovybė pranešė, kad prie Kubanės pretiičio, Miuso ir Donec fronte, prie Bielgorodo ir į pietus nuo Ladogos ežero pakartotini sovietų mėginimai prasiaužti buvo kruvini ir tremti. Įsilaužę priešo kų stiprumo priešo žarvuotoji grupė buvo sunaikinta. Su besikeičiančia laime vykstančios kovos Orlo srityje tebevyksta. Smarkūs priešo pėstininkų ir tankų puolimai sunkiomis kovomis buvo šia sustabdyti. Per priešpuolį pavyko vieną priešo grupę visiškai sunaikinti.

Į pietus nuo Ladogos ežero liepos 24 d. vėl nojęko niekais su ypatingai dideliais prieluol nuostolais vėsi stipresnėmis jėgomis daryti puolimai.

Liepos 25 d. skaitome, kad stiprios sovietų pėstininkų ir žarvuočių jėgos vėl bergždžiai mėgino prasiaužti Bielgorodo srityje.

Orlo srityje tebevyko nevienodos sėkmės kovos. Sovietai keliose vietose sėkmingais priešpuoliais buvo atmesti atgal. Užtuverti vietomis paslekti prasiaužimai.

Sovietai ir liepos 25 d. veltui tebemėgino pralaužti vokiečių gynybą, linijas prie Kubanės pretiičio, Orlo ruože ir į pietus nuo Ladogos ežero. Visame pletų ruože nuo Azovo jūros iki Bielgorodo jų puolimai dėl patirtų ankstyvesnėmis dienomis nuostolių žymiai susilpnėjo.

Orlo kautynių srityje sovietai ir liepos 25 d. veltui tebemėgino su stipriomis pėstininkų ir žarvuočių pajėgomis pralaužti fronta į pietus, į pietryčius ir į šiaurę nuo miesto.

Visi tie jų puolimai per sunkias kovas iš dalies vykusias visai iš arti, remiant stiprioms aviacijos pajėgoms, sunaikinų daug žarvuočių buvo atmušti.

Daugelyje vietų vokiečių daliniai vykdė priešpuolius ir priešą atmušė atgal.

Svarbiausias Rytuose kovų punktas ir liepos 26 d. buvo Orlo srityje. Per besikeičiančias kovas mūsų daliniai, remiami stiprių aviacijos junginių, atrėmė priešo kelis mėginimus prasiverčti į pietus ir į šiaurę nuo Orlo, padarydami jiems kruvinų nuostolių bei sunaikindami didelį skaičių žarvuočių.

Kituose Rytų fronto ruožuose — Kubanės pretiičiyje, Miuso fronte ir į pietus nuo Ladogos ežero — vyko smarkios gynimosi kovos, kai tuo tikslu tiek Donecu ir Bielgorodo srityje vyravo tik vietinio pobūdžio kariniai veiksmai.

Į šiaurės vakarus nuo Krymskaja ir šiaurės vakarus nuo Kubyševo priešas, remiamas stiprių žarvuočių, kovos lėktuvų bei artilerijos pajėgų, iš naujo vėl puolė. Per kietas kovas, iš dalies sėkmingais priešpuoliais, jis atmuštas. Į pietus nuo Ladogos ežero priešas su naujomis pajėgomis, remiamas stiprių kovos lėktuvų, puolė vokiečių pozicijas. Per sršias, vyras prieš vyrą, kovas bei greitus priešpuolius atremti sovietai, padarant jiems labai didelių nuostolių.

Liepos 28 d. pranešama, kad, Orelo ruože tebevyksta sunkios gynimosi kovos. Kituose Rytų fronto ruožuose sovietų puolimai susilpnėjo ir atėjūo.

Glaudžiai bendradarbiaujant su karo aviacija, šios armijos padarė priešui milžinišką kruvinų nuostolių. Vien liepos 23 d. sovietai netekę 566 tankų ir 105 lėktuvų. Daugiau tankų sutriuškino karo aviacija. Diena prieš tai jie buvo netekę 163 tankų, tolesu liepos 23 d. sunaikinti 357 tankai, 24 d. — 135, 25 d. — 130, 26 d. — 213, 28 d. — 186.

Sicilijoje liepos 22 d. įvyko sunkių kovų tik viduriniame ruože. Čia priešo puolimai buvo su nuostoliais jam atremti. Vakariniame ruože buvo pasitraukta į toliau esančias gynimosi pozicijas. Priešas čia setė deladamas. Prie Catanijos tebevyko artilerijos kautynės. Liepos 23 d. priešas palaipsniui užėmė šau nuo pat pradžios buvusią evakuotą vakrine salos dalį su Palermo miestu.

Vokiečių ir italų kariuomenės junginiai sugniuždė kelis priešo puolimus, o vienas savas prasiveržimas buvo sėkmingas.

Ir liepos 26 d. atremti visi priešo puolimai prieš vokiečių-itali pozicijas. Vokiečių kovas lėktuvų iš arti junginiai žemu skridimu priešui padarė žymių nuostolių. Vandenyse į šiaurę nuo salos vokiečių kovos lėktuvai du kartus bombomis pataikė į sunkų didelį kreiserį ir dar sužaloko kitus 6 vienetus. Vokiečių stiprus kovos lėktuvų junginys naktį sėkmingai bombardavo Maltoj La Valettos uosto sriti, pataikydami i penkis laivus.

Naktį į liepos 23 d. vienos vokiečių lydimosios užstitinės kovos lėktuvai pasitiko mėginusius pulti britų greitlaivių junginius prie Olandijos kranto ir per kelias valandas trukusius susirėmimus keturis priešo greitlaivius taip smarkiai sužaloję, jog manoma, kad jie yra žuvę. Lydimoji vilkstinė be jokių nuostolių atplaukė į savo paskirties uostą.

Naktį į liepos 25 d. vėl įvyko keli susidūrimai tarp vienos vokiečių vilkstinės apsaugos jėgų ir angų greitlaivių. Vienas greitlaivis buvo nuskandintas, penki kiti — padegti ir keli sužaloti. Netekta vieno savo laivo. Dalį įgulos pavyko išgelbėti.

Priešo aviacijos junginiai vykdė naujus sunkių teorinius puolimus, nukreiptus į vokiečių miestus. Liepos 23 dieną buvo puolami Hamburgas, Kielis ir kai kurios vietos šiaurės Vokietijos pakrantėse ir okupuotose Vakarų srityse, o naktį į liepos 26 d. iš naujo bombarduotas Essenas miestas. Pultuosiuose miestuose buvo padaryta skaudžių nuostolių gyventojams ir didelės žalos gyvenamiesiems kvartalams.

Liepos 26 dieną amerikiečių bombonešių junginiai puolė Hannoverio ir Hamburgo miestus bei paskirus vietovės šiaurės vakarų Vokietijos pakrančių srityje. Gyventojams, ypač Hannoveryje, padaryta nuostolių. Pagal ligšiolinius pranešimus, pakrantuvai bei prieš lėktuvinė artilerija iš mėstus puolusiųjų bombonešių per įskridimą ir nuskridimą numušė 30 sunkųjų keturmotorinių bombonešių.

Naktį į liepos 27 d. greitieji vokiečių lėktuvai puolė Londono saskirtus taikinius.

Sunkųjų vokiečių kovos lėktuvų junginys naktį į liepos 26 dieną visokio kalibro bombomis puolė Hulio miestą ir uostą.

Negrižo trys lėktuvai.

Atlante ir Viduržemio jūroje vokiečių povandeninai laivai nuskandino 8 laivus bendros 44.241 brt. talpos, sužalojo vieną lengvąjį kreiserį bei šešis krovinių laivus ir gindamiesi numušė 3 priešo lėktuvus.

Amerikiečių bombonešiams smarkiai puolant Norvegijos teritoriją, gyventojams buvo padaryta žymių nuostolių užmušiais ir sužeistaisiais. Ypač didelės žalos pastatams gyvenamuose rajonuose padaryta Drontheimo mieste.

Oro gynybos pajėgos iš puolusių britų ir amerikiečių junginių numušė 61 lėktuvą.

Žuvo penki savi naikintuvai.

Per nesėkmingus priešo aviacijos mėginimus pulti Kreta virš salos buvo numušta iš viso 21 priešo lėktuvas.

UŽSIENIO ŽINIOS

ROMA NL. Naujai paskirtasis italų vyriausybės Šefas maršalas Badoglio tuoj po savo naujų pareigų perėmimo paskelbė tokį atsišaukimą: „Karaliaus ir imperiatoriaus įsakymu aš perimu krašto karinę vyriausybę su visais įgaliojimais. Karas vyksta toliau. Italija dėl savo atkritusių provincijų, savo sugriautų miestų buvo kietai paliesta, tačiau ji, pasilikdama pavydulinga savo tūkstantmetinių tradicijų saugotoja, iškikimai laikosi duotojo žodžio.

Sugiauskite gretas aplink karalių ir imperatorių, gyvą tėvynės simbolį, pavyzdį visiems! Man pavestas uždavinys yra aiškus ir tikslus. Jis bus skrupulingai įvykdytas, ir klysta kiekvienas, kuris mano, kad galės jo normalų įvykdymą sutrukdyti. Kas mėgins drumsti viešą nuomonę, bus nubaustas be pasigailėjimo. Tegyvuoja Italija! Tegyvuoja karalius!

MILANAS NL. Turimomis žiniomis, Popiežius pareiškė nutarimą naujo Romos puolimo atveju savo gyvenamąją vietą perkelti į Romos vidų. Iš paklausę Vatikano miesta, nelaukdamas bombardavimo galo, kai tik būsiąs pradėtas naujas Romos puolimas.

SOFIJA NL. Bulgarų policija suseką bolševikų žnipinėjimo centrą. Atrasti radijo siųstuvai ir platus šifrovimas. Penki sulmtieji, jų tarpe viena moteris, nuteisti mirti, kiti — kaleti.

STOCKHOLMAS NL. Vyriausias švedų kariuomenės vadas generolas Holmquistas paskiebė spaudoje straipsnį, kuriame pareiškia, kad per kariuomenės manevrus švedų karinės pajėgos įrodžiusios tokią pasiruošimo galią, tokią ofenzyvinę dvasią ir tokią štvermę, kad galima manyti, jog švedų karėvis tilaikytų ir pati didžiausią egzaminą. Jeigu jo būtų pareikalauta. Toliau generolas pagyrė švedų šaulių organizaciją, kuri įrodžiusi, kad šaulial galį būti panaudoti kariškai.

BERLIN NL. Vidurinės Norvegijos pakrašty buąta įrengti paskutinė didžiųjų artilerijos ugniavietė. Pastiatai pabūkluami buvo pastatyti dar žiemą, nepaisant audrų ir šalčio. Vėliau atskiros pabūkių dalys buvo nugabentos į šalną ir sustatytos. Baigus šią ugniavietę, svarbioje Norvegijos įtvirtinimų srityje baigti vyg gynimosi darbai.

TOKIO NL. Domei žiniomis, japonai, pasinaudodami kinų darbininkais, po penkių mėnesių darbo vėl šiekiė didžiausią pasauly plaukiojantį doką, kuri anglai per kara buvo nuskandinę Singapūre.

STOCKHOLMAS, VII. 28. Oficialiu Maskvos pranešimu, Maiskis, paskirtas užsienio reikalų komisaro pavaduotoju.

Iš pranešimo nesaiku, ar Maiskis, sutiktas ten ir naują vietą, iks ambasadorium Londone, ar ne.

Dveji metai vokiečių civilinei valdžiai

Įsakmus Generalkomisaro Dr. von Renteln atsišaukimas

ON. KAUNAS. Liepos 25-ji diena yra ypač pažymėtina data šios erdvės istorijoje nuo bolševikų išvarymo laiku. Prieš dvejus metus pradėjo savo veiklą Lietuvoje vokiečių civilinė valdžia ir krašte po vienerių metų bolševikinio teroro ir siautėjimo vėl grąžino tvarką ir namybę. Tai dienai prisimintį sekmadieni priešpiet generalinio komisaro rūmuose pagrindinis skyriaus dėdžiojoje posėdžių salėje įvyko įspūdingas minėjimas, kurio svarbiausias punktas buvo didžiųjų generalkomisaro Dr. von Renteln kalba. Joje buvo atžymėta bendro, tiin sėkmingo dvejų metų darbo prasmė ir uždaviniai, atviai ir priešiai išdėstyti dabartinės kalbos būtinumai ir kuri buvo baigta įspūdingu atsišaukimu į kiekvieną lietuvį tiempti visas jėgas ir visomis pastangomis atlikti savo pareigas kad būtų nugalėtas bolševizmas ir šis kraštas taip pat išgelbėtas nuo visiško sunaikinimo.

Salėje minėjimo metu buvo svarbiausieji vokiečių civilinės valdžios ir partijos pareigūnai, Wehrmacho, policijos ir Arbeitsdiensto atstovai. Lietuvių savivaldai atstovavo visi generaliniai tarėjai, Lietuvos konferencijos atstovai, aspkričių viršininkai ir t. t., be to, į šį suvažiavimą atvyko vyriausi atstovai iš visos generalinės srities.

Tiek generalkomisaro pareiškimai, tiek ir Pirmojo Generalinio Tarėjo kalba įspūdingai parodė ligi šiol per dvejus metus, vadovaujant vokiečių civilinei valdžiai ir saugojant Rytų fronte sudarytam užimui, nuveikta Lietuvos Generalinėje Srityje atstatomąjį darbą.

Apygardos komisarui Lentzenui trumpais žodžiais atidarius iškilmes, Pirmas pasakė kalbą Pirmasis Generalinis Tarėjas generolas Kubiliūnas, kuris, išreiškes padėką generalkomisarui, bendrais bruožais apibūdino tą inašą, kurį Lietuva per praėjusius du metus inešė kovoje dėl naujos, nuo bolševikų išvaduotos Europos.

Padėkojęs civilinei valdžiai, kuri, bendradarbiaudama su savivaldos organais, padėė viską, kad kraštas po bolševikų padaryto nusiaubimo galėtų atstatytas. Pirmasis Generalinis Tarėjas savo kalboje palietė svarbiausius dabarties uždavinius, kuriuos jis laiko vpat — pasiekti visas jėgas kraštiečiams naikinti ir narusčti tolesnes derbo jėgas karėnės kraštės uždaviniams. Jo žodžiai buvo kuriuo eilinis kreipimasi į lietuvių supratimo ir meilės savo tautai. Tolesnėje savo kalbos eigoje jis kreipėsi į visus gyventojus sluoksnius ragindamas visiškai atsidavimu žengti prie darbo, ir baigdamas palinkėjo, kad savivaldos atstovai tolisau sėkmingai bendradarbiautų su vokiečių civiline valdžia, siekiant kiek galima palengviniti kovą prieš bolševizmą ir priešti greito laimėjimo.

Po to kalbėjo generalkomisaras Dr. von Renteinas.

Savo kalboje generalkomisaras nubrėžė bendro, sėkmingo dvejų metų darbo prasme ir uždavinius. Jo pasakėsis buvo kartu direktyvos apskričių viršininkams ir atstovams iš visą krašto ju aškinamajam darbui, kuri jie artimiausiomis savo mėnesiais turi pravesti kraštė. Generalkomisaras pabrėžė, kad nesvarbu pigiomis priemonėmis stenktis išgyti nopuliarumą ir išteikti, bet reikia stengtis, kad mirusieji būtų neveltui žuvę, kad karas būtų laimėtas, bolševizmas sumuštas ir tėvynė apsaugota nuo bolševizmo ruošiamų skerdynių. Tatai galima padaryti tik darbais, nenulstamu darbu ir pastangomis. Iš civilinės valdžios dvejų metų darbo generalkomisaras ypač atžymėjo Vilniaus krašto su jo didelėmis rytų provincijomis liunsima i Generalini Sriti, bolševikų padarytų skriaudų atitaisyma, pavyzdžiui, panaikinimo bolševikų nustatytos 30 ha žemės nuosavybės ribos, grąžinima privatinės nuosavybės ir palengva vykstąnti i nuosavybės teisių atstatyma verslo ir žemės ūkyje ir nagalinau lietuviu savivaldos įvedima. Toliau generalkomisaras nadėkėjo vokiečių administracijai ir lietuvių savivaldos bei policijos organų atstovams iki pačio tolimiausių vaisių ir senčiniūlų už nesuskaitomas pastangas ir darbus, ir atliktus siekiant padidinti karini ūkinę jėgą. Jie taip pat padėkojo už jųjų darbą frontui ir tėvynei daugybei ūkininkų, ir žemės ūkio bei pramonės darbininkų. Jie visi, lygiai ir Reiche dirbantieji lietuviai, pasirodė supranta, kad Lietuvoje kiekvienam galima rinkti tik vieną iš dviejų dalykų: arba savo darbu duoti ginklus frontui, kad jis saugotų tėvynę, arba tėvynę atiduoti bolševikams, kad ją iškserta. Ypač nabrėžtinai generalkomisaras pasisakė prieš tam tikrus elementus, kurie slaustosi nuo žemės darbo. Toksius žmones jis pasmerkė kaip tėvynės išdavikus, pabrėždamas: kas nenori kalti ginklų prieš bolševizmą, tas tuo pačiu kala ginklus bolševizmui. Toksius elementus galima ena traktuoti tik kaip priešus. Savo didelio rimtumo kupina kalba generalkomisaras baigė paraginęs, kad žiandien, kad dar nevėlu, būtų kalami ginklai, kurials būtas pasiektas bolševizmo nugalėjimas ir saugumas. Nesą nieko kita, o tik ta viena pareiga, siekiant išgelbėti Europos kultūrą nuo bolševizmo.

Pasitraukė Mussolini

ROMA NL. Kaip Stefanio agentūra sekmadienį vakare pranešė, Italijos karalius ir imperatorius priėmė Benito Mussolinio Italėtą atsistatydinimo iš vyriausybės galvos ir ministerio pirmininko vietos pareiškimą. Į jo vietą vyriausybės šiuo ir ministerio pirmininko paskirtas Italijos maršalas Pietro Badoglio. Spėjama, kad vyriausybės pasikeitimas įvyko dėl Duės sveikatos stovio. Paskutiniu laiku jis sirgo.

ROMA NL. Italijos karalius ir imperatorius ryšium su meršalo Badoglio paskyrimu italų vyriausybės galva paskėlbė tokį atsišaukimą: Italai! Šiandien, iškilminga valandą, kuri lemia tėvynės likimą, aš perimu visų ginkluotų pajėgų vadovybę. Kiekvienas tesugriįtą į savo pareigos, tikėjimo ir kovos pozicijų. Neįsi būti tokiu veiksmu joks mažkrypimas, negali būti pateisintas joks apkaltinimas. Kiekvienas italas tenusilenkią didžiosioms žaizdoms, kurias mums padarytos tėvynės tėvynės žemėje. Italija, pasiremdama savo karo pajėgos narsumu, visų pilietių ryžtinga valia gerbti įrengimus, kurie veda į pakliūną, suras kelią į naują prisikėlimą. Italai! Šiandien aš labiau negu bet kada esu neatskiriamai su jumis neišskėiamame pastikėjime tėvynės neišmirtingumu.

pas. Viktoras Emanuelė III.
pas. Maršalas Badoglio

PREŠO ŠARVUČIŲ TIPAI

Vokiečių armijos vadovybė turi įsteigusi paimtų priešo šarvuočių muziejų ir sukėtąją mokyklą šiomis priešo „mišio kavalerijos" pabėgomis, kurias gabiausi inžinieriai ir rinktiniai karininkai specialiuose pratimuose išbandė: jų elastinguma vietovėje, gyrimosi eiseruma ir puolimo galimuma. Tie pasitikėjimai persiunčiami į šarvuočių gamybos ir pabūkių sustatymo (montavimo) fabrikus. Frontuose vykstantis kova čia pasikartoja laiminose gratinose kautynėse, tik juose įdedama dar daugiau dvasinio-asmeninio žiaurdingumo.

Vadovaujantis karininkas gina ne vieną atskiriamųjų žiaurių pritapimų, bet labai įdomią, tezę: **šarvuotis yra tautų psichologijos rezultatas.**

Prancūzija pastatė kai kurį kiekį nerangiai vaižuojančių, bet stipriai šarvuotų šarvuočių „Chars". Kurie aitinvantis žminiosi strategijos ar žiūras. Tie geležies gabalai jau ir taip austingusi fronta turėjo padaryti dar labiau neįudiru. Renault ir Hotchkiss šarvuočių tipai taip pat netiesioginiai stabdančiai veiklę karinę padėtį. Prancūzų šarvuočiai negalėjo didžiais teikiniais siverčti priešo lygumas ir, numiešdę šimtus kilometrų, jas užgrobti. Kaip telyskėlę, jų įgulą sudaro tik du vyrai. Jie negali kaip daugiaaraisi kūnai tarp savęs sutarinai veikti. Priešo tarp šarvuočių yra neištobulintas: tik toks, kur galima sudaryti įdėjrnit ilą pliono celės pro matymo plyšius. Tokiame turi dar viena „dredną", kuris yra ėdėjų ir šešiakotarpio tuoj po pirmojo pasaulinio karo padaras. Si 72 tonų pabūka, kurios ilgis lygus 3—4 geležinkelio platformų ilgiui, turi 13 vyrų įgulą, bet jos šarvai tokie, kad priešo šlių laikų patrankos jie kaip skarda lankstytųsi. Dar 1940 m. Prancūzijoj buvo balsų, kurie reikalavo statyti šitokius ir dar stipresnius sausumos „laivus". Vokiečių karai redo šiuos 72 tonų šarvuočius kaip nejudrius geležinkelio siuntinius, kuriuos iškrauti ir į kautynių lauką pasiųsti dar nebuvo suspėta.

Pagal vokiečių žinovų sprendimą, **ilgąjį kreiserį laisto šarvuočiai artimesni tikrojo šarvuočio ideaui** bei šio karo prototaik. Jau ir iš padvinimo aišku, kad čia yra inešta elementų iš jūrios laivyno. Sie kovos vežimai yra aprūpinti geru motoru ir gali nugalėti didelius atstumus. Jų šarvavimas yra sumažintas greičio ir veiklumo sąskaitom. Taktiškai jie reikštų tą patį, ką didelluose žynių plotuose torpedų teilkinys. Jie yra — tai vėl būdinga — daugiausia tinkami karštiesiem ir retai segyventiesiem anglų kolonijų plotams. Anglų šarvuotį galima būtų pavadinti ir „Afrikos šarvuočiu". Atstumas tarp viksrų nedidelis. **Europoje jo pasiekymas buvo nekoks. Atrodo, kad anglams europiečiokas šarvuotis nepavyksta.**

Sovietų Sąjungoj jis nepasitelsino ir nuosavė kaip tas tiktinas, kaip JAV šarvuočiai, kuriuos tarybinis sąjungininkas tik mažai vertino. Prie tų priklauso „Generolas Stiu", šiaurės amerikiečių šarvuočiai ir užpakalinės saugos šarvuotis (ginkluotas 5-kiais kulkosvaidžiais), ir net „Generolas Lee", nors šis turi ir tokią motorą, tokią galinę dėl kurių būtų galima jį ir protėguoti, tačiau jo išvaizda yra neišėgintą, o kontūrai stambūs ir aukšti. Si kritika netinka „generolui Sherman", paskutiniam šiaurės amerikiečių gaminiui, kuris yra specialus amerikoniškų laboratorijų kūrinys. Jis savo viraba sądengimą, panašią į vėžlio šarvus ir tą pačią eilę dalimi dengiančiu bokštą ir liemenį, yra pripažintinas S. Amerikos pliono pramonės gamiu. Pirmiausia krinta į akį jo artėjimą gamyn, yra ėjudėjimo lankstumas, jo paviršiaus aerodinamines linijos. Turi minkštus gumos „batus", vadinas, viksrai tyrė bet kokiuose kelio sąlygose (dus). Tuo jis galvota daugiausia panaudoti civilinuotuose kraštuose arba, iš strateginio taško žiūrint, primitiviuose civilizuotose Afrikos Tuniso dalimi ir invazijai į Europą. Jis yra Vokiečiūos priešų gamybos geriausias viaisius. Bet teisingą perspektyvą mes įgyjame tik tada, jei pervėlesiame ir Sovietus.

Sarvuočiai T 34, kuriuos Sovietų Sąjunga, įstodama 1941 m. į karą, turėjo savo ligavamzdę 7,5 cm kalibro patrenka mažu vėžlio šarvų formos viršaus apdengimu, nuožulniomis liemens sienelėmis, plačiais kaitinaiis viršiais, kurie jo 16 t. nes neišdavo lygiai geral per pelkes ir liūnus kaip ir per klampų stepių smėlį. — Buvo tasyk iš viso geriausias šarvuotis. **Sovietų Sąjunga šiuo atvilgiu pasireiškė ne kaip linauodojamas proletaras, bet kaip kapitalistinės pramonės bei jos visokriopų tiraitinų linauodotojas.** Sovietų šarvuočių sistema buvo pagal vokiškus išradimus taip nukopijuota, kad, pavyzdžiui, kai kuriuos aparatų įrengimus galima papraš. Gausai pakeisti vokiškos firmos Bosch atsarginėmis dalimis. Sovietų Sąjunga, kaip vienintelė valstybė, jau šiam karui ertėjant, turėjo pasi. gaminusi panašią serjią ir ja jau 1932 m. rudens manevruose tšbandė. Pasinaudodama šiu manevrų patyrimais ir užsienio rekordiniais šarvdimais (kaip tai JAV gretinojui šarvuočiu „Christie", darančiu 90 — 110 km), ji savaranškiai tobulinio ir plėtė naujas serijas. Sovietų Sąjunga panašai kaip Vokietija ir Anglija, sudarė operatyvinio šarvuočio idėją: šarvuočiams leidžiama teikiniais ir vis didėjančiame atstume nešti. Atstumas nuo kautynių laukose veikti visai atskirai nuo pėstininkų. Kartu su pėstininkais veikia tik mažas jų nuosėmis. Taip **Sovietų Sąjungoj** pasirodė dažnai tik staitraukiamose kautynėse. T 34 taip ir gavo veikti. Bet pozicinis karas ir čia dažnai išradėjo ir stratego operatyvines idėjas atvedė į mažesnės apimčiais sąjungiškesnes taktikos laukus. Pagal Vickers-Armstrong tipą buvo net du kartu pastatyti šarvuočiai — emfibijos. Pagal šitą sovietų galvojimą buvo pastatytas žemę sunkiai judąs kovos laivas — savo išore pagarbos vertas 52 tonų šarvuotis su 3 bokštais, kuriuose sėdėjo kulkosvaidžiai. 1941 m. tuojau už Lembergo pirmieji šių pabūkų įkilimpo. Jie darėsi vis retesni, o greitai ir visai dingo.

Vėliausiu tvertiniuosiu šarvuotinių pasirodymu, pavyzdžiui, amerikoniško „Generolo Sherman" ar vokiečių „Tigro", **šarvuotį reikia suprasti kaip tam tikrą operacinės ir atsparumo derinį.** Techniškai išsireiškiantai: pabūkio, motoro, ir šarvo derinys. Automašinų karo serijos statybos problemos čia dar daugiau įgauna prieštaravimų. **Paprastas padidinimas vieno kurio elemento, pavyzdžiui, šarvo ar motoro, čia nieko nereiškia.** Tarpstas šarvuotis turi būti lengvas, nes sunkus blogai važiuoja. Pabūkio kalibras surišta su numicija. Jos kiekis, paprastai, baigiasi 100 sviedinių atsarga: tokį kiekį ir šarvuočiai dažniausiai turėjo. Visa tai turini galvoj „Sermanas" pripažintinas Judrausu galvojimo strateginės gaminio. Tai yra „bėgantis" šarvuotis, ir jos labiau, kad, matyt, S. amerikietis galvoja bėgti gerai praėnanma europietine vietove. Su savo 7,65 cm kalibro patrunke jis prolenkia ligšiolinius gerieusius užsieniio gaminius. Igulą sudaro penki vyrai. Šarvuotis viduj erdvus. Lėktuvinis motorss sveria maždi. Jis gaminamas serijomis, penadžiai, kaip ir jo lieto plieno viršaus dengimas, kurį galima būtų pavadinti net elegantišku. Ir kuris puolančiojo pradinimasi visados nuo kulkosvaidžnias plokštumas. Vokiečių karai Tunise su juo susidorodavo, bet jie pažista ir tą pavojų, kurį sudaro šarvuotinės, pavarstytos tekiniose.

Imponuojantis naujoviškumas yra jo patrankos stabilizavimo įrengimas, kuris yra sujungtas su laikymo sistemos nuo sukimosi (kiekvienoj) nelygioj vietovėj visados vienodai. Igulai nutaikyti pabūkią. Si sistema yra palmės iš jūrų laivyno artilerijos ir prietaisyta žymiai sunkesniems važiuojant žemė, judėjimo angiams. Šios rūšies bandymai pasauliyje yra pirmutiniai.

Iš „Das Reich" vertė MA

Poste prie V upės

Trečia valanda ryto. Pirmieji saulės spinduliai sveikina bunkerių karį. Dangus, it mūsų sesių akys, mėlynas, sveikia grožiu ir ramumu.

Aš, ką tik pažadintas, stoviu ant bunkerio, žvelgiu į tą pasakišką rytmečio reginį ir grožiuos. Bet nebtolimi mūsų sprogimėjimai nutraukė mano grožėjimasi gamta. Pakėles akis, skubu pakeisti iš savo bunkerio esantį Leoną.

Lendu per krūmus, krėsdamas sėjrėnine rytmečio rasą, brendu susirietęs per rasos persisunkusią žėlę, perbėgu apšaudomą lygų žėmės paviršių ir dešimtajam patrankos sviedinui sprogus, laiminga atsistoju greta Leono.

Esu pirmajame poste prie upės. Trumpas tarnybinis pasikeitimas ir Leono nakties įspūdžių apsakymo momentas. Ir aš pastiprinu savo. Leonas linksmas laiminga grįžta mano nukrėstos rasos pėdsakais ir bunkerį pas kitus lėsinėius draugus.

Aš atsistoju poste, paimu žiūronus ir rytmečio grožis kažkur dingęta. Priė akis atsistoja spindinta upės vanduo, o antram jos krante žemėje lindis pasaulio pabaisa bolševikas. Gal būt, jų tarpe yra ir tas kurie su mirtį nešančiomis mašinomis žvaistėsi mano mieloj Tėvynėj — Lietuvoj...

Prisimenu bolševikų išvaržtuosius lietuvius ir apima mane gilus liūdesys ir pyktis bolševikui... Ak, Tėvynė! kiek Tu netekai savo geriausių sūnų bei sūnų?!.. Iš bolševikų pusės pasigirsta šūviai. Atsakau ir aš. Ižgirdę mano automato kalną, greitinai draugai taip pat ima „ant sargo" klekviengą antroje pusėje sukrutėjusį priešą. Su rytmečio sauskytąja frontas. Kulkos veja vienna antrą, upės viduryje prasilenkdamos su bolševikų paleistosiomis.

Mes kovojame! Tu, Tėvyne, būk ramė! Bolševikas Tavo šventos žemės daugiau nebepalies niekuomet, nes mūsų karių nemigo naktys, mūsų darbai ir dziaugsmai skiriami tik Tau, Tėvynė! Tu būsi vėl laisva!...

Septintą valandą perduodu postą draugui Vladui Saulė ir aš aukštai, ir aš laimingai vėl grįžau į bunkerį.

J. pak. R. Ilgūnas

Kariai pageidauja rašomosios medžiagos

Rytuose, kur viskas sunalkinta ir sugriauta, be to, kur ir taikos metu visko trūko, sunku ką nors gauti. Dažnai mūsų kariams trūksta ir rašomosios medžiagos.

Nesenai per „Karį" redakcią suaukotoji rašomoji medžiaga buvo pasiųsta į vieną batalioną Rytuose. Šiomis dienomis iš ten atvyko karys papasakoję, kad kai tų dalinio kariai gavo tuos vokus, tai taip energingai kibo į laiškų rašymą, jog beveik ir pat dieną visi jie buvo išrašyti į Tėvynę.

Prieš keletą dienų mūsų redakcią gavo iš Rytų laiškų, kuriame trys kariai nusiskundia, ir taip rašo: „Brangūs lietuviai ir lietuvaitės, mes, fronto kariai, į jūs kreipiamės. Kadangi mūsų statgus užvykimas iš Lietuvos į frontą nelabai toli nuo Vitebsko, tai mes pagėdiaga, tai atsiųskite mums nors po vieną voką". (Tollau nurodo savo adresą, kuria yra redakcijoje ir norintieji galėtų ją gauti.

Tą pat galėtų bendrai pasakyti ir apie kitus karius: — jiems trūksta rašomos medžiagos. Kartais ir labai nedėmesas skubiai kam nors parašyti, karys turi suvėlinti, kol gauna voko ir popieriaus. Todėl nerūgokite, jeigu dažnai tenka ligiau palaukti iš kario laiško. Kad tai neįvyktų, padėkite jam — rašydami įdėkite voką su popieriumi. Vis tiek, ar rašote pažįstamam, ar nepažįstamam bei nežinomam kariui. Pašto ženklas nereikalingi nei siunčiant iš fronto, nei į frontą (lauko pašto — „Feldpost" adresu).

...UŽ LAISVOS ŠALIES IDĖJAS...

Iiga vėlimų virtinė pajuda iš mūsų nuolatinės stovėjimo vietos. Vytėme truputį toliau... pamedžiotį. Mus palydi geraširdžių A. miestelio gyventojų žvilganiai, linkėdami greit grįžti bei sąjungininkų ir mūsų akis ka tinginė vėjelio siūbuojami, rugių laukai, kurių sodrios varpos lenkiasi iki pat žėmės. O jau pievos, ožvos, dėkle tik ir ėjo žėlėjo lyg kėdę ir šėdę. Tai grožis, kurio geriausia dailininkas gali pavydėti. Ir numyse kyla didelis pavydas, kad negalima tose pievose medžiaugti jų žėdėję ir kvapę stautėjimu. O laiko neišpasakytai norėtųsi visu savo kūnu, visu žaunystės galvalingumu prisigiaustį prie ty lietuviškų pievų ir sėsėti, skautėj ją žėdėję žėdėmis.

Ak!.. Bet juk ir šitų lietuviškų pievų ramus žydėjimas patiktėtas mums... Ir mes dar tvirčiau savo rankose suspaudžiam ginklus, kurie paliko mums vienintelai geriausi dreugai...

Mes vaižuojame, o mus laimina pakėdės berpėm kryžiai, ant kurių skaitome: „Dieve, sustiimk ant mūsų".

*

Pervažiuojame Lietuvos sieną ir žvaižuojame į dabartinę Gudiją. Vaizdas maždi kuo skiriasi nuo visos kitos Rytų Lietuvos, tik vietoj lietuviško pasyvekinimo — girdime lenkiškę arba rusiškę. Tai viu buv. mūsų kaimyno lenko 20 metų darbes. O juk kadaise ir čia skambėjo graži lietuvių kalba.

Privažiuojame K. miestelį, i kurį tik žvaižiavus — mus apstojo juodomis uniformomis policininkai, kurių kepurėse buvo Vytis. Manėme, kad tai lietuviai, bet pasirodo, gudai, kurių ženklas taip pat Vytis. Jų tarpe randame keletą kaibančių lietuvikai.

Didelė staigmena men buvo, kada aš, užėjęs į paštą, paprašiau kokio nors laikraščio. Man buvo padaotas „Karys". Aš išpičiau akis iš nustebimo, netikdamas tuo. Bet „Karžo", dar čia buvo „N. Lietuva". I mano klausimą, ar kas perka šuos lietuviškus laikraščius, malonus pašto tarnautojas, truputį suprantąs lietuviškai, atsakė, kad šių laikraščių tiperžiam gan nemažas kiekis.

Aplamai, miestelyje, yra nemažai asmenų, kurie gana laisvai kalba lietuviškai. Tik gaila, kad ją valksi beveik nė žodžio nebemoka lietuviškai.

Atsisveikindamas su vienu lietuviu, kuris gan puikai planinu man vokamino lietuviškai, „suktinį" ir keletą lietuviškų dainų, aš lėkstu linkėjau, kad ir savo vaikučius išmokytų lietuviškai kalbėti. Viens kitam karštai paspaudėme rankas. Matyt, mes viens kitą supratom.

*

Vykstame toliau i kamą S., kuriame turėsime surengti pasalas, nes patirta, kad pro čia banditai dažnai pradėjusia. Si. Vis mūsų tikslą yra lietus, kuris po pusvalandžio mus permerkia kląurai.

Pagaliau ir S. kaimas, kuriame tuoj-pat rėmė nakvoti. Kaimas kaip ir visi Ela esantieji, aš ir čia pasiėlė, bėdimu, nešvara ir į žėmę sulindusiom pirkėlėmis. Gyventojai rusai. Beveik visi nešioja barzdas, kurios mums lietuviams gan keistai atrodo.

Vakaras savo juoda skraiste oraždėjo dengti žėmę. Mes tuojau į kambarį prisigabenom šiaudų ir pradėjome rengtis poilsiui, kuris net nerdaug ikyrtai pradėjo parėjo. Prie savo šonų pasidėdame ginklus, prie tai jous gerai patikrinę, ir nenusirengę gulame, tikėdamasi nors kiek pailsėti.

*

Savo žvalgybinį žygį tęsiame toliau, kuris visa laika eina miškais ir pėlkėmis. Keleta kilometrų vykstame nieko ypatingo nepastebėdami. Salia manęs gerai nusiteikęs sėdi vertėjas.

— Ar ne tiesa, — sakau jam, — kad mes lyg vasarotojai. Kiek čia aromato ir puikų kvapo... — Ir mes lyg susitarę, į savo plaučius įtraukiame tyrą puikų kvapą.

— Tikra tiesa, — Tavo tiesa, — sako vertėjas, — kurortas be pinigo.

Staiga mumę iš kairės — apie 15 metrų — i mus pasipila automatų ir šautuvų ugnis. Mes, lyg gyvatės ėgelės, tuoj pasiekiame griovį.

-?! —

Ir... Kagi? — tai buvo keletą minučių trukęs „flirtas" su mūsų žaviągiausiuoju partneriu — „tarzanais"...

Vėl visi sėdime vežimuose ir, kaip nieko neįvykus, vykstame toliau.

*

— Taip, kurortas be pinigo, ir pilus su muzika, — pritariu vertėjui.

*

Po trumpo poilsio Š. miestelyje grįžtame vėl į K.

Cia mūkas darosi tiesiog nebepakenčiamas: toks jis pašėsiuosi tanzuoja. Alapkis ir pievinis, kad mūsų arkliai vietomis klimpsta net iki pilvo.

— Sitokiuose miškuose tik velniai tąsi savo vaikus gerėti, — vėl ima filosofuoti vertėjas.

— Z-nai, — sakau jam, — maža betrūksta, kad tu pats pavirstum į velnią. — Mat, jis jau buvo visas žėlėmis.

Mūsų įtempti nervai ir akys atsileidžia, kada žvaižuojame į geresnį kelią ir retesnį mišką.

*

Šeštadienis. Šiandien n'ekur nevykstame. Poilsis. Skubiai valome ginklus, skalbiame kojines, taisome drabužius, ruošiamės dėmėsi, nes mes puikiai žėnome, kad po poros dienų poilsio vėl žygiuosime per šalluojantius laukus, žydinčias pievas, kūpsėjusiose neišbrendamais miškais ir balomis.

Aš gi sėdžiu K. miestelio bažnyčios papėdėje ir rašau „Karį" savo ilgųjį žėdėjų žėpuosiu...

Aplink mane jūra gėlių, o ant kalnelio, už manęs apkase, sėdi du vyrai — postas. Jų žvilgsnis gilias ismėges i toluma. Prieš juos — sunkus kulkosvaidis. Vyrai ir kulkosvaidis patikina ramų besilisinčių draugų poilsį.

...Už laisvos žalies idėjas.

Mes visi karšu, kartu..."

Iš kareivinių mano ausis pasiekia vyrų dainuojamos dainos garsai.

J. pak. Br. Pagalys

Šitaip veikia bolševikiniai „robotai".

Vikloras Beržėnas

Naktis fronte

I bunkerį naktis atėna,
sklisate paliksai žvaigždės,
ant apversios dėžės kareivai
jėbina kelias žvakes.

Nukrinta tūsas, devynakę,
pripilio Mikas stiklines,
ir pamėja užnėja akys,
arba širdis po miline.

Po miline kareivio širdsiai
truputį ankšia. Siej nakty
gėlėtų mylimą nuzirdyt
šita kareivišką širdis.

O Mikas galva palinguoja:
Jie niekad nesuprastų jos... —
Juk nė nežino mylimųjį,
o jis staiga — ir parvažiuos!

Nesutelpa širdis milinėj,
ir akys kaista ir verdasi
atostogom surįšę Tėvynėn
po svirno miegančio langais...

Ir naktį — iš visų ramiausią —
kareivial degina žvakes,
armonika iš protė krausto,
patekus Mikui į rankas — —

Staiga — jau ryto šviesė
pabunda pragaro Kova!
Kulkosvaidžiu užgroja Mikas —
tokia atostogų diena...

*

I paširdę pataiko. Krito...
Vis austinos kaip ši žia?
Argi armonika ne Mikas
Toks linksmas virkdino nakėlą?.

Poste prie V upės

Trečia valanda ryto. Pirmieji saulės spinduliai sveikina bunkerių karį. Dangus, it mūsų sesių akys, mėlynas, sveikia grožiu ir ramumu.

Aš, ką tik pažadintas, stoviu ant bunkerio, žvelgiu į tą pasakišką rytmečio reginį ir grožiuos. Bet nebtolimi mūsų sprogimėjimai nutraukė mano grožėjimasi gamta. Pakėles akis, skubu pakeisti iš savo bunkerio esantį Leoną.

Lendu per krūmus, krėsdamas sėjrėnine rytmečio rasą, brendu susirietęs per rasos persisunkusią žėlę, perbėgu apšaudomą lygų žėmės paviršių ir dešimtajam patrankos sviedinui sprogus, laiminga atsistoju greta Leono.

Esu pirmajame poste prie upės. Trumpas tarnybinis pasikeitimas ir Leono nakties įspūdžių apsakymo momentas. Ir aš pastiprinu savo. Leonas linksmas laiminga grįžta mano nukrėstos rasos pėdsakais ir bunkerį pas kitus lėsinėius draugus.

Aš atsistoju poste, paimu žiūronus ir rytmečio grožis kažkur dingęta. Prieš akis atsistoja spindinta upės vanduo, o antram jos krante žemėje lindis pasaulio pabaisa bolševikas. Gal būt, jų tarpe yra ir tas kurie su mirtį nešančiomis mašinomis žvaistėsi mano mieloj Tėvynėj — Lietuvoj...

Prisimenu bolševikų išvaržtuosius lietuvius ir apima mane gilus liūdesys ir pyktis bolševikui... Ak, Tėvynė! kiek Tu netekai savo geriausių sūnų bei sūnų?!.. Iš bolševikų pusės pasigirsta šūviai. Atsakau ir aš. Ižgirdę mano automato kalną, greitinai draugai taip pat ima „ant sargo" klekviengą antroje pusėje sukrutėjusį priešą. Su rytmečio sauskytąja frontas. Kulkos veja vienna antrą, upės viduryje prasilenkdamos su bolševikų paleistosiomis.

Mes kovojame! Tu, Tėvynė, būk ramė! Bolševikas Tavo šventos žemės daugiau nebepalies niekuomet, nes mūsų karių nemigo naktys, mūsų darbai ir dziaugsmai skiriami tik Tau, Tėvynė! Tu būsi vėl laisva!...

Septintą valandą perduodu postą draugui Vladui Saulė ir aš aukštai, ir aš laimingai vėl grįžau į bunkerį.

J. pak. J. Ilgūnas

Per sudegintus tiltus

Mūsų batalionas Rytuose jau antri metai. Metinės sukako balandžio 28 d. Tą sukaktį šventėme ne kur nors gražiai papuoštoje salėje dainomis, kalbomis, pasilinksminimais, bet šventėme jau mums gerai pažįstamuose Rusijos nepereinamuose miškuose, neišbrendamose pelkėse. Šventėme ginklu rankose naikindami mūsų visų priešą — bolševizmą. Sukaktis atžymėta kukliai, bet ji kiekvieno kario širdyje paliko gilių įspūdžių. Tie įspūdžiai amžini! Kulkų kvatojimas ankstyvą balandžio 28 d. rytą sveikino priešą ir priminė jam, kad skurdų smėlio kalvoje esantį kolchozą vakar iškovojo lietuvių batalionas ir šiandien jiems nebeatiduos jo už jokią kainą — batalionas čia praleis savo metines.

Artėjant Velykoms, batalionas gavo gana sunkų uždavinį — išvalyti nuo bolševikų miškus ir kaimus, kurie randasi tarp nepereinamų pelkių ir miškų. Tos gaujos, gyvendamos lyg atskirame pasaulyje, ten visiškai savarankiškai tvarkėsi. Jos ne tik tų kaimų gyventojus teroro būdu sumobilizavo, bet ir trukdė geležinkelio susisiekimui, kuris ypač svarbus šiame ruože. Kad jų stovyklos nebūtų išaiškintos ir sunaikintos, jie sudegino tiltus, užvertė ir užminavo kelius. Šį darbą jie atliko dideliu kruopštumu ir, matyt, jautėsi saugiai galėsią ilgą laiką čia šeimininkauti. Pagal surinktas žinias, jų ten slėpėsi apie 5000.

Didįjį Šeštadienį mūsų vyrų batalionas išvyko šiam uždaviniui iš P. miesto. Išvykdami pasiėmė pakankamą kiekį „margučių". Jų turėjo užtekti per visas šventes. Visų vyrų veidai ramūs, krūtinėse ne baimė, bet užsigrūdinimas jaučiamas.

— Ne, ir kas čia nuostabaus, — kalba gr. K.: — Mums jau įprastas dalykas! Juk mes jau seniai tai patyrėme, kad per visas buvusias šventes: per Kalėdas, Naujus Metus, Tris Karalius, Vasario 16 d., Sekmines, turėjome kautynes — vis pirmyn ir pirmyn mušėme, na, ir dabar mušame.

— Sėdame, vyrai, į mašinas, tuojau išvyksime! — Motorų ūžimas ir kareivių tarpusavis šnekučiavimas bei juokavimas buvo panašu į jomarką.

Mašinomis vykstame netoli, nes keliai neišvažiuojami, o be to, sudeginti tiltai. Nuo kaimo N. tenka apsirūpinti vežimais ir žygį vykdyti pėsčiomis, vežant tik municiją ir sunkiuosius ginklus.

Pirmoji kuopa priekyje. Kelio kryptimi iki šios dienos tikslo sudeginti keturi tiltai. Apvažiuoti, arba pervažiuoti per upes bei pelkes, neįmanoma. Vienintelis — kelias. Jau pavakarys, o dar 12 km žygio, gal net su kautynėmis (iš patyrimo žinome, kad prie kliūčių banditai trukdo perėjimus, apšaudydami iš miško). Šį uždavinį įvykdyti kitaip neįmanoma, tik organizuoti valtis ir jomis persikėlus kitan krantan, surinkti iš vietinių gyventojų vežimus ir juos panaudoti iki kitos upės, iki kito sudeginto tilto. Surandome kelias valteles. Jomis tuoj perkeliamas būrys, kuris vyksta ieškoti vežimų. Kol surandami keli vežimai, kuopa persikelia su visais ginklais. Tokia pat istorija ir prie kito tilto. Ji kartojasi keturis kartus. Iš gyventojų papasakojimų pasirodo, kad tomis pačiomis valtelėmis naudojasi ir bolševikai, ir tik prieš pusvalandį jų būrys taip pat persikėlęs ir nužygiavęs mūsų žygio kryptimi. Kuopos persikėlimas per visas upes užtruko iki vidurnakčio. Likusioji bataliono dalis dėl valčių ir vežimų stokos pasiekė tikslą tik kitos dienos vakare. Mūsų vyrai, nors ir didelį nuovargį jautė, bet jiems buvo kartu ir džiugu, kad pirmąsias bolševikų kliūtis nugalėjo. Mūsų atsiradimas už didžiulių keturių sudegintų tiltų bolševikams turėjo būti didelė staigmena.

Pirmas tikslas pasiektas. Apsinakvojame dideliame pusiau bolševikų sudegintame bažnytkaimyje M. Bažnytkaimį supa miškai ir pelkės. Čia anksčiau gyventa, bet dabar beveik tuščia, nes vietinės valdžios atstovai vien dėl didelės banditų veiklos turėjo pabėgti, o gyventojai irgi — vieni prisiplakė prie banditų, o kiti pabėgo. Iš užsilikusių gyventojų sužinojome, kad banditai didelėmis grupėmis (po 500—700) ateina beveik kas naktį, plėšikauja, šaudo gyventojus ir degina namus. Mes pastebime dar ir dabar rūkstančių degėsių. Gyventojų pranešimu, Velykų pirmąją dieną bažnytkaimis būsiąs puolamas stiprių banditų jėgų ir iš pagrindų sudegintas. Šie pranešimai mūs nė kiek neišgąsdino, nors mūsų tik viena kuopa čia yra. Mūsų sunkieji, lengvieji kulkosvaidžiai bei minosvaidžiai buvo pasirengę kiekvienu momentu priešui parodyti, kad šiame kaime yra lietuvių dalinys.

Berželių ir pušų aromatu pakvipusiame ore budėdami prie savo ginklų praleidome naktį. Kiekvienas įtartinas judesys, šlamesys buvo išaiškintas apšviečiant raketomis ir pasiunčiant bent seriją šviečiančių kulkų. Išaušo gražus Velykų rytas. Mes tik dabar galėjome susipažinti su vietove ir pertvarkyti savo pozicijas, išnaudojant kiekvieną miško prošvaistę bei prieigą. Kada iš miškų ir pelkių pradėjo rinktis įvairių asmenų — vyrų ir moterų — į čia dar užsilikusią cerkvę pamaldoms, mes, kontroliuodami žvilgsniais kiekvieną įtartiną pilietį, užkandžiavome prie ginklų velykinį pusrytį. Gal būt, miegas tuomet būtų gardžiau už konservus ir kavą, bet padėtis reikalavo budrumo ir ištvermės. Spėjome, kad į cerkvę susirinko daugumas banditų, o šautuvus paliko miške ar pelkėse. Įpusėjus pamokslui, mūsų kulkosvaidžiai prabilo į miške pastebėtus įtartinus asmenis. Pamaldos nutrūko, o žmonės išsilakstė savais keliais. Visos velykinės apeigos baigtos.

Vakare atvyko ir likusios bataliono jėgos, todėl mes, pirmieji atvykusieji, dabar pasijutome visai saugiai. Laukto bolševikų puolimo, remiant „artilerijai", nakties metu nebuvo. Išsigando arba, matyt, „sugedo" jų pabūklai, kuriuos čia prieš kelias dienas remontavo.

Antrąją Velykų dieną susigaudėme iš visų užkampių bei pelkių mums reikalingą arklių bei vežimų kiekį ir kitos dienos ankstyvą rytą patraukėme tolyn, ten, kur turėjo būti banditų štabas bei įgulos. Tik išvykę iš stovėjimo vietos siauru smėlėtu miško keleliu, sutikome kliūtis - kelelis ištisais kilometrais užverstas medžiais. Aplink apvažiuoti, bolševikų sprendimu, neįmanoma. Bet mes randame išeitį. Kirvininkai ir piūklininkai, mūsų pionierių vadovaujami, padarė spragas bei apvažiavimus. Neilgai gaištame, nes žinome, kad dar sutiksime daug tokių užvertimų, daug sudegintų tiltų. Mūsų dienos tikslas už 30 km pasiekti kaimą P. Dar ir kautynės prieš akis! Nugalėdami kliūtis artinamės prie tikslo P. Patrulio susišaudymai su bolševikų įspėjamaisiais postais dažnėja. Visų vyrų jėgos ir akys įtemtos; jie slenka mišku ir brenda pelkėmis. Jų plieniniai blizgą šalmai apkaišyti tik ką prasiskleidusių berželių šakelėmis. Apkaišyti ne todėl, kad gražiau būtų, arba galėtų pasislėpti nuo kaitriosios saulės spindulių, bet, kad nepastebėtų priešo akis ir nepaliestų jo kulka. Didesnio pasipriešinimo nesutinkame.

Pavakarys. Priekiniai žvalgai pasiekia miško pakraštį ir praneša, kad matyti kaimas, kuriame didelis judėjimas pėsčių ir raitų. Prigulę šlapioje pievoje sekame vietovę. Prieš mus apie du kilometrai lygi pieva ir upelis. Už upelio vietovė pamažu aukštėja ir virsta didžiule kalva. Ant tos smėlio kalvos matyti keletas pastatų, o dar toliau — kaimas ir miškas. Ginkluotų vyrų ir raitų lakstymas, aiškiai pastebimas per žiūroną, įrodo, kad kaime yra bolševikų, kurie arba mūsų laukia, arba skubiai rengiasi nešdintis. Sprendimas: išstatyti dalį sunkiųjų ginklų miško pakraštyje ir pulti kaimą dviem kuopomis, supant iš dešinės mišku, o likusiomis jėgomis pulti aukštumos ir kaimo kryptimi, remiant minosvaidžių ir s. kulkosvaidžių ugnimi.

Mes puolame atvira vietovę. Mums labiausiai rūpi aukštuma, kad iš jos nepasipiltų kulkų lietus ir mus nepriblokštų šlapioje pievoje. Ypatingas sekimas ir atsargumas. Slenkame. Judėjimas aukštumoje ir kaime mažėja. Visi ginklai tyli. Jau šiaip taip perėjome ir upelį. Priekiniai žvalgai artinasi prie aukštumos. Judėjimas aukštumoje išnyksta, o kaimo, likusio už aukštumos, nebematome. Sprendimas: bolševikai pasitraukė. Jau mes su sunkiaisiais ginklais aukštumose, o žvalgai pasiekė kaimą ir jį žvalgo. Staiga už kaimo miške smarki kulkosvaidžių ir automatų ugnis — supančios jėgos iš dešinės susidūrė su bolševikų užpakaline sauga.

Šaudymas nutyla, batalionas renkasi kaiman. Bolševikai pasitraukė į didžiulėse aukštumose esantį bažnytkaimį B. Jų užpakalinė sauga nukentėjo, netekdama kelių nukautų arklių, vežimų su maisto produktais, granatomis ir karine apranga. Pasirodo, kaime būta apie 300 bolševikų. Savo dienos tikslą pasiekę, mes sustojom užimtame kaime postoviui. P. kaimas visai tuščias, tik likę ženklai liudijo, kad gal prieš valandą jame šeimininkavo bolševikai. Batalionas pasitalpino ištisai kaime, užimdamas visus gyvenamus namus ir daržines. Žinodami, kad bolševikų gaujos tūno čia pat aplinkiniame miške, išstatėme stiprią apsaugą. Mūsų baras pavojingiausias, nes netoli krūmai ir patogios prieigos. Apleistos kapinaitės buvo mūsų atramos ir sekimo punktu, nes jos kaip tik leido gerai apšaudyti visas priešo prieigas.

Aušo balandžio 28 d. rytas, mūsų bataliono Rytuose metinių diena. Ketvirtą valandą (lygiai prieš metus net tą pačią valandą pajudėjome iš Tėvynės) staiga prapliumpa kulkosvaidžiai ir verčia nutraukti miegą. Bolševikai puola kaip tik mūsų lauktina kryptimi ir prieiga. Žvilgteriu pro langą ir matau degančią gretimą daržinę, kurioje ilsėjosi mūsų kulkosvaidininkai. Bolševikai šaudo padegamaisiais šoviniais ir nori mus išrūkinti. Šviesos pėdai, kuriuos siunčia mums bolševikų kulkosvaidžiai, padega dar keletą namų. Gretimam name miegoję karininkai buvo pažadinti degančio guolio. Padegamoji kulka pralindo sieną, antklodę ir uždegė šiaudus. Laimė — nė vieno sužeisto. Mes dūmų ir ugnies sūkuryje tildome bolševikų ginklus. Keleto sunkiųjų minų ir kulkosvaidžių ugnis iš kapinančių bei kitų postų pamažu nutildo priešo ugnį mūsų bare. Bet tuo pačiu metu prasideda smarkus šaudymas kitame kaimo gale. Kita priešo grupė iš ten nori pasiekti ir užimti aukštumas. Bet aukštumose irgi mūsų sunkieji ginklai! Bolševikai gaivališkai slenka artyn. Jiems nepavyks, nes jau juos pasigavome lygioje pievoje. Kulkosvaidžių serijos ir taikli minosvaidžių ugnis verčia juos blaškytis ir trauktis atgal. Aiškiai matyti, kad jų vadovavimas pakrinka, nes minos krinta tiesiog į taikinį. Jiems pievoje nebėra vietos, o mums tik įdomumas stebėti krintančius ir besiblaškančius.

Iš priešo pusės ugnis silpnėja. Aukštumoje vadovaująs ltn. L. P. lengvai sužeistas į koją. Bolševikai, patyrę didelių nuostolių nukautais ir sužeistais, pasitraukė. Jų mėginimas nuėjo niekais. Kautynės aprimsta. Mes susitvarkomo ir apie 8 val. pradedame žygį toliau kaimo B. link. Tolstant mišku, pamažu nyko ir dūmų debesys virš degančio P. Pakeliui randame daug naujai iškastų apkasų. Matyt, jie rengėsi gintis kaime B, bet patyrę mūsų kietumą, apleido apkasus ir skubiai nešdinosi. Artinantis į B, voros priešakyje pasigirsta didelis sprogimas ir didžiulis dūmų bei žemių stulpas išlekia į orą. Užminuotas kelias! Mūsų vienas vežimas užvažiavo ant minos. Laimei — vežime nesėdėjo nė vienas mūsų vyras, bet tik buvo sudėta municija. Civilio vežiko sužeistas veidas.

Mūsų vyrai, įspėti šio sprogimo, atsargiai, vengdami kelio, artinosi į prieš mus esančią aukštumą ir kaimą, kuriuos be šūvių pasiekėme. Bolševikai tik ką buvo apleidę šį kaimą ir skubiai traukėsi į už 20 km nuo čia esantį kaimą J. Jų čia būta pilna kiekvienoje troboje — grynai banditų kaimas. Šiame kaime buvo ir jų štabas. Čia jie turėjo savo spaustuvę, radijo stotis ir aerodromą.

Mes, išžvalgę apylinkę, patraukėme link kaimo O. Kaime sustojome nakties poilsiui. Čia radome ir gyventojų. Gyventojai nusiskundė, kad banditai juos visą laiką terorizuoja, atiminėdami paskutinį duonos kąsnį bei drabužį. Kiekvieną dieną jų būdavę pilnas kaimas. Vakare visi gyventojai pradėjo kraustytis iš kaimo. Užklausus, kodėl bėga, paaiškino, kad miške gyventojai sutikę kelis banditus ir jie liepę visiems išsikraustyti, nes šią naktį kaimą pulsiančios didelės banditų jėgos. Šiaip taip pavyko kai kuriuos gyventojus nuo šito kvailo bolševikų įsakymo atkalbėti. Kai kurie liko savo namuose. Mes atitinkamai pasirengę laukėme to „didžiojo puolimo". Bet naktis praėjo ramiai. Tik dabar iš ryto besirenką gyventojai galėjo įsitikinti tuščia bolševikų propaganda. Bolševikų gaujos iš šio rajono išsikraustė.

Ltn. K. Baltokas

Tyliai šlama trispalvė prie kapo
Ir pravirksta vainikų žiedai.
Gyvenai tu didvyriu ir mirtį,
O mirtį kovoj sutikai.

Tau šiandieną sudiev gieda salvės,
Ir nuskamba laukais jų daina.
Ne berželis nuo vėjo palinko,
Tik suknіubo močiutė sena.

Tau, didvyri, tauta lenkia galvą
Tavęs amžiais nemirš Lietuva.
Užu mirtį ir kraują pralietą
Mums dėl laisvės kova bus šventa.

Tu žuvai užu tėviškės žemę,
Užu šalį ir bočių kapus.
Mes šiandieną prie kapo prisiekiam
— Tavo pėdos mums gairės tebus!

Tik neliūsk, kai ruduo staugs atklydęs,
Ir kai vėtros ims laužyt šakas,
Nes tie žodžiai tavieji mumyse
Niekuomet, niekuomet neužges.

O paskui juk pavasaris kelsis,
Mes sugrįšim laisvi iš kovos.
Tada Nemunas ledą sulaužys,
Laimė puošis laukai Lietuvos.

Daug žiedų tau atneš tada sesės,
Liesis dainos iš lūpų jaunų.
Prie kapų savo galvas nulenksim,
Prie kapų Lietuvos milžinų.

Šiandien buvo apsiniaukę

Ant niekieno N. upės aukšto kranto stovi senas vienuolynas, kuris lyg kažkokia tvirtovė aptvertas aukšta stora mūrine siena. Už jos stūkso didžiuliai kolasališki balto mūro pastatai, apvainikuoti, lyg karaliai vainikais, auksu blizgančiais bokštais. Jų viršūnes puošia tos pat spalvos pravoslaviški kryžiai. Vakarinį vienuolyno šoną dengia senų didžiulių pušų miškas, o rytinę papėdę plauna upės vanduo. Jos paviršiuje, tik kada-ne-kada, daugiau niekas nepasirodo, kaip tik įsilinksminusios žuvelės uodega sudrumsčianti lygųjį paviršių; nebent ančių bei žąsų bureliai nuskrenda, kurioms vis tiek, nors anam priešingajam krante ir tupi, lyg raudonosios blakės, kraujo ištroškę politrukai, nors ten ir prasideda liūdnoji, kruvina vargo žemė.

Dabar šį, karo audros apgriautais mūrais, kulkų ir skeveldrų suaižytais stogais, vienuolyną gaubia savotiška idilija. Jis turi savo sielą. Į jį atvyko iš tolimos savo Tėvynės lietuvių kariai ir jame apsigyveno.

Neabejoju, kad ir senovėje šios žemės kuprą mindė Lietuvos kunigaikščių Gedimino ir Algirdo kariai ir trypė žemę kanopomis jų šaunūs žirgai. Taip skaičiau iš Lietuvos istorijos...

Bet dabar, tyliaisiais gegužės vakarais, nors ir gaudžiant kovų aidams, iš jaunų vyrų krūtinių prasiveržia lietuviškos dainos posmeliai, skamba lietuviška kalba ir kažkieno lūpomis, šio mėnesio karalienės garbei, sušnabždą lietuviška malda: „Sveika Marija..."

Vakar buvo gražus, saulėtas, karštas ir toks tylus sekmadienis. Jokio vėjelio. Tirštai sužaliavusi gamta, puošianti, nors ir skurdžius, rusų žemės kraštus, nuo karščio klaksojo lyg apmirusi. Net ir senasis vienuolynas, lyg tie, nuo tarnybos laisvieji kariai, kepino savo šonus karštos saulės atokaitoje. Ir uodai, įgrisę iki gyvo kaulo dėl savo nepaprasto kraujo troškimo, kažkur nuo karščio visi buvo išsislapstę.

Saulės atokaitoje, ties vienuolyno vartais, stovėjo įkaitęs ir suprakaitavęs sargybinis. Šalmo šešėlyje matėsi jo ryžtingas ir saulėje įdegęs veidas. Jame blizgėjo dvi šviesios, plieninės, drąsios, bet kartu ir nuoširdžios, akys.

Visur tylu ir jei kada-ne-kada šioje troškioje tyloje nepasigirstų automatinių ginklų užkimęs tauškėjimas, duslūs sunkiųjų pabūklų šūviai ir viską draskantys sprogimai priešo pusėje, tai tikrai manytum, kad viskas stebuklingai apmirę, lyg toje pasakų užburtoje pilyje.

Popietis buvo dar karštesnis. Įprastąją, monotonišką jo tylą sudrumstė keletas staigių sprogimų savuose įtvirtinimuose. Nors niekas perdaug nenusistebėjo šia staigmena, bet po valandos laiko įtvirtinimus ginančius vyrus aplėkė šiurpulinga ir liūdna žinia: bolševikų minosvaidžio sviedinys nukovė vieną mūsų dalinio karį.

Šios žinios įtakoje monotonišką įtvirtinimų gyvenimą apgaubė liūdna nuotaika. Nors ir nenorom, ne vienas šaltuolis su ilgesiu prisiminė Tėvynėje likusius mylimuosius asmenis; ne vienas, nors ir tyliai savo mintyse, kerštingai pagrumojo iš rytų atslenkančio juodo vakaro pusėn.

Pirmadienis. Pirma valanda po pietų. Šiandien ir gamta atrodo, lyg atitiko dalinio nuotaiką: iš apsiniaukusio dangaus rasojo smulkus lietus, krito į vandeniu patilžusią žolę ir minkštą išpliurusią žemę.

Atvėsusio ir drėgno oro įtakoje, nebodama jokio laiko bei šios vietos aplinkybių, pasislėpusi šlapioje žolėje griežlė mėgino savo girgždantį smuiką, bet užgirdusi netolimo lauko keliuko kryptimi sutartinų žingsnių dundesį, nutilo. Keliuku ėjo karių vora. Pradedant pirma žygiuojančiu vadu ir baigiant pačiu paskutiniu voros kariu, visų veiduose slėpėsi gili rimtis. Kiekvienas pašalinis praeivis, jeigu šioje aplinkumoje būtų toks buvęs, pirmoje eilėje būtų pastebėjęs voros priešakyje drėgnus, tirštus, tamsiai žalius nešamus vainikus, tamsiai žibančius karių šalmus ir tvarkingai ant jų gulinčias uniformas.

Kariniu ritmu vora artėjo prie vienuolyno. Kieme nuskambėjo keletas griežtų komandų. Raportas, ir vora sustingo.

Komanda: „Šautuvu gerbk!"

Mirtinoje tyloje, vienuolyno viduje akmeniniu koridoriaus grindiniu aidėjo žingsniai. Po valandėlės tarpduryje pasirodė karių nešamas paprastas baltas karstas, kurį puošė žali vainikai. Karstą nešė vienuolyno kapinaičių link. Nuskambėjus dar keletai komandų, nors negausinga, bet įspūdinga ir gedulinga eisena iš lėto slinko viena kryptimi. Jo kūnas baigė savo paskutinę kelionę ir sustojo prie juodos duobės.

Komanda paskutinei pagarbai. Valandėlę gili, nejauki tyla, kurią pertraukia griežtai skambantis dalinio vado atsisveikinimo žodis.

Vėl tyla, bet šį sykį ją trukdė negailestingas ant karsto krintančių žemių bildesys ir kvapą alsuojančių vainikų šlamesys.

Mažose karių kapinaitėse tarp daugelio mažiukų medinių kryželių, kuriuose blizgėjo vokiški, ispaniški ir latviški užrašai, dabar išdygo dar vienas baltas naujas kryželis, kuriame ryškiai juodavo lietuviškas vardas ir pavardė.

Dabar šiuo momentu, toli žuvusiojo Tėvynėje, gal švietė giedri pavasario saulutė ir jo mylimi artimieji asmenys nieko nežinojo apie šį svetimoje tolimoje žemėje vykstantį liūdną aktą. Gal jo lauks išsiilgusi mylinti širdis, bet jis daugiau nebegrįš, jis daugiau neprakalbės.

Žino tai ir čia stovintieji susikaupę kariai: jis nebegyvens daugiau jų bendruomenėje, jam nebeįdomūs jų būsimi žygiai.

Priešo pusėje sukvaksi kulkosvaidis, aidais atsimušdamas vienuolyno mūruose, bet šią rimties valandą niekas net nesiteikė pažvelgti ton pusėn, kur niekšiška ranka vykdė savo pragaištingą darbą. Be žodžių ir paskatinimo prie šio naujo buvusio draugo kapo, kiekvienas pajuto savyje augantį ryžtumą ir neapykantą anapus upės tykančiam priešui.

Po valandėlės prie kapo jau nieko nebuvo. Visi išsiskirstė. Rasotų laukų pašlaitėmis grįžo karių voros. Vėl prasidėjo kasdieninis fronto gyvenimas, tik tarp niūrių vienuolyno mūrų liko naujas kapas. Baltame kryžiuje juodavo lietuviška pavardė.

J. psk. J. Tritys

Šiaurės frontas, 1943 m. birželio mėn.

PORA ŽODŽIŲ JAUNIESIEMS KŪRĖJAMS

Tarp kitų mūsų savaitraščio bedradarbių rašinių žymią dalį užima jaunųjų eiliuotojų mėginimai. Tai visais laikais būdingas reiškinys mūsų redakcijų laikraštiniame darbe. Pagaliau tai nieko nuostabaus ir nieko blogo. Jautri, ekspansinga jaunųjų siela amžinai ilgisi grožio, poezijos, kupina jaunystės svajonių, o taip pat plačių siekimų, kūrybingumo, kūrėjo garbės. Pagaliau iš **kur, jei ne iš jaunųjų atžalyno gyvenimo būvyje iškyla aukštyn įvairių meno ir mokslo sričių kūrėjai, įžymybės, genialieji talentai...**

Taigi, netikslu yra, jeigu jaunieji kartais barami dėl jų jaunuoliškumo, jeigu jų kūryba stengiamasi smerkti vien dėl to, kad tai yra „jaunuoliški svaičiojimai", nepavykę pirmieji bandymai ir t. t. Būtų bloga, jeigu jaunieji būtų persisunkę suaugusiųjų ar senių vien sausu, šaltu protu, jeigu jų siekimai, pianai ir veržlumas apkerpėtų senatvišku sustingimu. Tačiau taip nėra ir būti negali.

Antra vertus, **jaunuoliškas kūrybingumas, entuziazmas ir nepatyrimas privalo siekti tolimesnio, gilesnio pažinimo ir derintis prie realaus gyvenimo ir darbo bendrųjų dėsnių.**

Šia proga norima pateikti keletą nurodymų mūsų jauniesiems kūrėjams — eiliuotojams.

Daroma pagrindinė klaida, kai žmogus, norėdamas rašyti, savo mėginimus būtinai stengiasi pradėti eilėraščiais. Eiliuotoji kūryba ypač reikalauja kaip įgimtų protinių gabumų, taip ir, bent elementariausių, literatūros teorijos dėsnių žinojimo, nekalbant jau apie gerą pačios kalbos, rašybos mokėjimą. Jeigu pav. gabesnis savamokslis gali parašyti spausdintiną korespondenciją ar kokį beletristinį vaizdelį, tai griebtis būtinai eilėraščių — nėra jokios prasmės. **Mėginimas rašyti trumpomis eilutėmis, dar nėra poezija, nėra eilėraštis.**

Štai keletas tokių pavyzdžių:.

Tūlas A. K. siunčia mūsų redakcijai savo eilėraštį, prašydamas šį jo „plunksnos darbą neatmesti, bet įdėti į „Kario" laikraščio sekantį numerį" (kalbos netaisome)...

„Lietuvis rytuose.

Taip nuo amžių plačiai skamba
Kad lietuvis yra karys.
Jis palikęs gimtąja šalį
Išėjo kovoti į rytus.

Žengia pulkas visi kartu
Raižo užkulniais kelius
Krioke tankai kaip pašėlę
Laisva tėvynė mūsų bus

Tenai plienas ir šarvuočiai
Tik mylimi jų draugai
Nuo patrankų galnai griūva
Tai darbojas mūsų kariai".
ir t. t. pan...

Iš kito žmogaus gavome visą „eilėraščių" sąsiuvinį. Autorius sakosi kūręs bolševikų okupacijos metu ir labai atsiprašo, kad „mažai" savo eilėraščių teatsiunčiąs. Pacituojame keletą atsiųstųjų „eilėraščių" posmų:

1) **„Ei pagalbon.**

Eipagalbon vokieti
mus bailiu maskuolių mokieti,
jie nemok skaityti nei rašyti
anie Stalino paišyti.

Mūsų Stalinas žiaurus yra
geria mūsų krauja tira,
mus tėvynę vargina ir
brangius tautos sūnūs kankina"..
ir t. t....

2) **„Kur tu valduove.**

Kur tu valduove
Lietuvos, kur tavo
praeities tie žigiai.
Kur tie žigiai

milžinai,
tie Vitauto laikai.
Kad Vitautas
žigiavo dar savo,

pulku ir kiti valduovai
tarp savo žvalgų..."
ir t. t....

Ir taip panašios eilėdaros ir minties „eilėraščių" visas sąsiuvinis... Anaiptol, nieka negalima autoriui prikišti, kad savo jausmus ir išgyvenimus, kaip mokėdamas, stengiasi užrašyti. Tačiau **visi sutiks, kad panaši kūryba, vis dėlto, nespausdintina.** Labai abejotina, ar abu suminėti autoriai būtų patenkinti matydami išspausdintus tokius savo eilėraščius, pasirašyta pilna pavarde.

Taigi, kreipiame visų mūsų naujųjų bendradarbių dėmesį, kad panašios vertės eilėraščiai spaudai netinka ir nebus dedami. **Geriausia visų pirma stengtis išmokti kalbos, taisyklingai rašyti ir nemanyti, kad lengviausia rašymo forma — eilėraščiai.** Reikia žinoti, kad ne vienas žymiųjų plunksnos darbuotojų bei kūrėjų savo literatūrinę karjerą dažnai yra pradėję ne sieksniniais, menkaverčiais eilėraščiais, o paprasčiausiomis korespondencinėmis žinutėmis.

Tą patį tenka priminti ir mūsų bendradarbiams Rytuose, kartais mėginantiems nesėkmingai eiliuoti, kai tuo tarpu paprastai proza galėtų parašyti, kad ir trumpą žinutę nuotykį ar šiaip kokią įdomesnę nuotrupą iš kovojančių karių buities.

Toliau pora žodžių tiems mūsų bendradarbiams, kurie savo kūryba jau išsikovojo tam tikrą vietą eilėraščius rašančiųjų eilėje. Mat, nepakanka, pamačius išspausdintą vieną kitą savo kūrinėlį, vaizduotis pripažintu poetu.

Svarbiausia — rašyti tai, kas geriausiai suprantama, pažįstama, išgyventa. Labai dažnai griebiamasi tokių temų, kaip frontas, Rytai, kario mirtis, kautynių vaizdavimas ir pan. visiškai nebuvusiam nei Rytuose, nei apskritai fronte, dažniausiai nepavyks pavaizduoti to, ko pats neišgyveno, neįsijautė, ko bent psichologiškai giliau nepažįsta. Reikia vengti lėkščių, nudėvėtų trafaretinių posakių apie nuolatos krintančius karžygius, apie kraujo klanus, lavonų kalnus, apie peršautas širdis, krūtines ir Tėvynes..., o taip pat apie „kareivėlių džiaugsmą einant „žūti"::: ir apie visuomet „nugalimus priešų milijonus"...

Labai džiugu, kad daugelis mūsų bendradarbių — jaunųjų kūrėjų — eina su gyvenimu, stengdamiesi vaizduoti netolimos praeities ir dabarties tautos išgyvenimus, rūpesčius, heroizmą ir tradicinę lietuviškojo karingumo dvasią. **Bet čia juo labiau privalu pažinimo gilumas, nuosaikumas, vaizduojamos realybės reljefiškumas ir kūrybinis paprastumas.** Bendri posakiai, perdėtas jausmingumas ir nerealus tuščiažodžiavimas — bus tiktai blanki, bekraujė, nuobodi žodžių ir sakinių virtinė.

Štai, pav. vienas autorius savo, gal būt, dar pakenčiamą eilėraštį „Karžygiui" nuvertina, kad ir panašiais posmais:

„Už laisvę nustojo jam plakti širdis
Ir stingsta peršautas kūnas.
Šitaip už laisvę aukojasi jis —
Kaip kad ąžuolas pakirstas griūna".

Nei čia vaizdingumo, nei originalumo, taigi, nei poetiškumo. Tuo tarpu kitas autorius tą pačią kario žuvimo sceną daug paprasčiau ir vaizdžiau apipiešia šiuose realistiniuose posmeliuose:

„Tik mes be kelio ir be tako,
Kaip šliužai išsimolinę, —
Pakilome ir į ataką
Kapinių link čia puolėme...

Sutiko kulkos mus iš miško —
Kulkosvaidžiai kvatojosi...
Vienam iš mūsų kraujas tiško —
Neišsilaikė kojose..."

A-tas B. „**Prie kapinių**" „**Karys**", Nr. 29 (1191).

Karys iš Rytų, štai, rašo eilėraštį „Mylimajai"....:

„Mylimoji mergužėle,
Neraudok ten Lietuvoj,
Kad naktimis pasikėlę,
Einam žūti mes kovoj.

Mus gal laukia tamsus kapas,
O tavęs daina.
Mes čia verti kiek tas lapas
Kai rudens pakirs šalna.

Neraudoki mylimoji
Jei negrįšim niekados,
Atsimink tik tą brangioji,
Jei jau žuvo — neatbus."

Reikia labai abejoti, ar toks eilėraštis mylimajai padarytų bent kiek jautresnį, didingesnį įspūdį.

Visiškai kitokią nuotaiką, atrodo, gali sukelti kiekvienam skaitytojui, taigi, ir mylimajai, šie „Dainos apie karį" posmai:

„Atskirsim veidą kario
Iš tūkstančių blankių veidų:
Žvilgsnys — žvaigždė vakarė
Gelmėje po ledu.

. . . .

Granatų plienui plyštant
Per kulkų sraunius upelius
Nueina ir negrįžta
Jis pergalės keliu.

Jo žygius apipynė
Būriai legendų nemarių,
Pasaulis ir Tėvynė
Didžiuojas mūs kariu.

Vl. Jonikas, „**Daina apie Karį**", „**Karys**", Nr. 16 (1178).

Taip pat reikia vengti neaiškios, miglotos minties eilėraščių (nekalbant jau apie kraštutiniausį individualizmą, kad kūryba esti šiaip taip suprantama tiktai pačiam jos kūrėjui, bet ne skaitančiajai bendruomenei). Kartais eilėraštis atrodo ir skambus, ir spalvingas, tačiau — ir keletą kartų jį perskaičius neaišku, ką autorius norėjo pasakyti. Tai jau negerai. **Reikia, kad žodžiai ir mintys būtų aiškūs kaip diena, gyvi ir lakūs, kaip gimusioji mintis, uždegą ir nesugriaunami, kaip ugnis ir tikėjimas, ir drauge paprasti, grubūs, kaip šiurkščioji gyvenimo realybė.**

Siekiant originalumo, paprastumo ir ekspresijos, reikia pažinti ir kitų kūrybą, stačiai ją studijuoti. Pavyzdžių galime rasti ir savo laikraščio skiltyse. Pav.:

„Į purviną, pilką ir šlapią milinę
Mes nubraukėm prakaito sūrius lašus.
Akyse dar vadas šturmuojantis stovi,
Kaip griausmas, sujudinęs budintį griovį,
Į pergalės ugnį išvedęs visus.

. . . .

Pritroško kulkosvaidžiai, springo patrankos
Ir pardavė priešo karius beviltin:
Kuprinę ir šautuvą — viską jie trenkė,
Tik gyvasties viltį iškėlę ant rankų,
Kaip miškas negyvėlių, slinko artyn".

Kostas Kubilius, „**Po kautynių**", „**Karys**", Nr. 30 (1192).

Arba vėl:

„Visą naktį lynoja ir dulkia.
Sušlapo milinė ir kojos.
Zvimbia šrapneliai ir kulkos,
Padangėj raketos liepsnoja"...

Eug. Matuzevičius, „**Apkasuos**", „Karys". Nr 26 (1188).

Vengtina taip pat ir perdidelio, nenatūralaus išradingumo, keistokų palyginimų. Štai, sakysime gan poetiškam vieno autoriaus eilėraštyje apie „Mėlynąją nuotaiką", kur kalbama apie prasiskleidusius alyvų žiedus, apie rausvą vakarą ir graudžiai pravirkusią atsisveikinamą motiną, įterptas toks posmas:

„Karvės šypsojosi tyliai ir nuostabiai,
išdykavo žaliūkai arkliai —
išėjau aš pilnas gyvenimo,
o tu, mama, pamiškėj palikai."

...? Gal būt... Bet, vis dėlto, juokinga, kad tie „nuostabieji karvių nusišypsojimai" derintųsi mėlynajai nuotaikai...

Na, o dabar baikime trumpai ir drūtai:

1) Pradedantieji rašyti, nesigriebkite būtinai eilėraščių.

2) Rašantieji nesiekite savo kūrinių gausumo, o didesnio gilumo, originalumo, ekspresijos ir paprastumo.

3) Nurodytieji pavyzdžiai nėra kokia tobulybė, o tiktai iš jūsų kolegų gautosios kūrybos priimtiniausi mėginimai.

4) Kartais nepavykus — nereikia nusiminti, o mokslintis, lavintis, studijuoti kitų kūrybą ir mėginti toliau.

5) Nepamiršti, kad prie mažo karo meto laikraščio talpumo — neįmanoma daug vietos skirti vien eilėraščiams.

Tad redakcija laukia ir toliau iš savo jaunųjų bendradarbių jaunatviškos, skambios, uždegančios ir pasiryžimą stiprinančios kūrybos.

M. K.

(PABAIGA)

Greitais žingsniais rasotu taku, jis sugrįžta į namus. Jis turi, kaip niekur nieko, ramiai pavakarieniauti ir, kailiniais apsigaubus, išeiti į klėtį gulti. Patėvis gula anksti, bet motina dažnai ruošiasi ligi pusiaunakčio. Viktoriukas miega klėtyje, o motina prieš guldama patikrina, ar visi langai užkabinėti, ar gerai gurbai uždarinėti. Patikrina, ar Viktoriukas gerai užsišovęs duris, kad niekas į klėtį neįlįstų. Paskui ji dar šunį palekina. Tada tik Viktoriukas išeis už klojimo, kur jo jau lauks Mykolas.

Nors Mykolas buvo ir geras jo draugas, jis juo nelabai pasitikėjo. Ko gero Elzė prasitars tėvui, o Mykolas tėvo šventai klauso, nors jis už Viktoriuką keleriais metais vyresnis ir visada buvo priimamas į bernų tarpą.

— Mykolas ateis, — mąsto Viktoriukas. — Juk kai žiemą dar jis Mykolui išdėstė savo sumanymą, jis irgi nudžiugo. Jei Viktoriukas būtų galėjęs kur nors vėliavą gauti, jis nė pusę žodžio nebūtų prasitaręs Mykolui. Vėliavos nenupirksi ir iš nieko nepasiūsi. Mykolo sesuo dar iš anų laikų turėjo vėliavą. Užtat Viktoriukas ir nutarė perkalbėti Mykolą, nors jis ir gerokai bailus buvo. Jei Elzė leido, Mykolas ateis! Juk sutarta!

Mintys viena už kitą greičiau skrenda Viktoriuko galvoje. Norėjo iš lėto, neskubėdamas valgyti: bet tik prisėdo prie stalo, pasijuto sotus beesąs. Patėvis dar neužmigęs, kažką niurzgėjo ant jo.

Baigęs valgyti, nekantriai perėjo per trobą, žvilgterėjo pro langą, paklausė, kas ryt į atlaidus iš jų važiuosią; vienas patėvis ar ir ją, motiną, vešis; paskui užsimetė kailinius ir išėjo į klėtį.

Atsisėdus ant lovos — tamsu. Per kūną eina toks saldus nuovargis, ir gulti norisi. Girdi, kaip motina šaukia katę. Tur būt, nori uždaryti kamaroje, kad pelių pagaudytų. Paskui trinkteli trobos užkabinamas langas.

— Bepigu tiems, kurie gali eiti nieko nesiklausę! — mąsto Viktoriukas. — Štai, Čiūtokas jaunesnis už jį, o laisvas kaip paukštis. Viktoriukui jau dvidešimts. o jis kaip samdinys... Ką čia samdinys? Blogiau už samdinį... Samdinys padarė savo darbą ir eina, kur nori. O čia dar tėte vadink! Rėkia ir rėkia ištisą dieną kaip užstovas. *)

Viktoriukas niršta klėtyje, nesulaukdamas visiškai užtrenkiant trobos durų. Vadinas, motina, dar nemiega... Mykolas jau tikrai laukia... Naktis tokia graži ir trumpa... Jos tik lašas gegužės mėnesyje.

Pagaliau pokštelėjo trobos velkė, ir viskas nurimo. Viktoriukas tyliai paspaudė rankeną, kad niekas negrikštelėtų, įsakmiai žvilgterėjo į šunį, kad tas gulėtų ir nesijudintų. Tada apsidairęs ant galų pirštų pustekinis pasileido už klojimo.

— Mykolai! — tyliai šūktelėjo.

— Tyliau! Aš čia! — atsakė Mykolas iš po žilvičio šešėlio. — Na, ir prisilaukiau tavęs!

Mykolas buvo užsimaukšlinęs ant galvos kažkokią seną kepurę ir įsivilkęs į platų tėvo apsiaustą. Jį iš tolo tikrai sunku pažinti.

— Tikras banditas iš tavęs, Mykolai! — Juokauja Viktoriukas. — Aš tiek prisikirtau bulvių, kad kažin ar įlipsiu. Štai, virptis, gana laibas ir lengvas. Jau iš anksto galiu vadelėmis apsijuosti.

— Tyliau šnekėk! Šuo pradės loti, — perspėja Mykolas.

— Nieko! Viskas tvarkoj. Sakyk, niekas nepastebėjo išeinant?

— Niekas!

— Gerai! Tai galim eiti!

Ir du šešėliai išnyksta tamsoj. Eidami aptaria kiekvieną smulkmeną. Blogiausia, kad kapinės visai šalia vieškelio. Ką žinai, kas naktį juo gali vilktis? Nors nuo tankių medžių tamsu, bet šakelė brakštels. ir įtarimas!...

Viktoriukas daug vikresnis. Jis įlips į beržą, o Mykolas, prisiglaudęs prie mūro tvoros, iš po medžių šešėlio seks vieškelį.

Pirma eina Mykolas, o užpakaly Viktoriukas su virpčiu. Laukuose tylu, nė gyvos dvasios. Iš balų kvarkteli viena, kita varlė, ir vėl nutyla. Kojos braukia rasą nuo vešlios, jaunos žolės.

Viktoriukas didžiuojasi, kad vėliavos beržo viršūnėje iškėlimas tenka jam. Mykolas tik saugos, o saugoti — joks pavojus!..

Abu perimti žygio paslaptingumu. Širdys smarkiau plaka. Ausys tokios budrios, atrodo, mažiausią garselį pagaus. Nuo to paslaptingumo per kūną eina kažkoks kutenantis jausmas. Nė viena mintis neateina apie baimę, kas atsitiktų, jei paskui viskas išeitų aikštėn.

— Kas bus, lai būna! Kad tik pasisektų įkelti! — gyvena abu ta mintimi.

— Man atrodo, Mykolai! — tyliai kalba Viktoriukas, — jei kas pasakytų, kad mane sušaudys už šį darbą, aš vis tiek neiškęsčiau ir lipčiau į beržą. Mano rankos jau ir dabar jaučia grublėtą beržo žievę. Jaučiu, kaip mano pirštai kabinasi į ją. Aš negaliu jau savęs suvaldyti. Ryt visas kaimas šnekės, slapčia spėlios, kas įkėlė. Spės Gabrėną, spės Motiejūną, kuris plytą tam agitatoriui paleido. Spės kitus bernus: Tviskų, Jonušį, Petrulį, o apie mudu veikėzus, tur būt, nė vienam ir į galvą neateis. Ot, mes ir parodysime, kad nebe vaikėzai, o lygias teises ir vakaruškose turim.

— Gerai, gerai, tu didvyri!! — juokiasi Mykolas.

— Aš apie tai nė negalvoju. Tu neįsivaizduoji, kaip džiaugsis žmonės pamatę vėliavą. Visi pasiilgo šių trijų spalvų! O kai kas ir užmiršo! Kai kam ši vėliava gal ir nuodėmingą sąžinę pabudins. O tiems užkietėliams parodys mūsų valsčiaus šimtaprocentinį „tarybiškumą".

Kalbėdamiesi abu artinasi prie kapinių. Jos stovi nuo senų laikų, mūro tvora aptvertos gražiam, iškiliam kalnely, o aplink laukai. Kapai seni, užžėlę, kryžiai apsamanoję. Pakraščiais išaugę stovi šakoti klevai, eglės, o vidury stiebiasi keli beržai, kurių vieno viršūnė išsikišusi gerokai virš kitų medžių. Į šį beržą Viktoriukas su Mykolu ir ruošiasi kelti vėliavą.

Kapinėse tamsu. Naujai padaryti vartai gražiai užverti, o prie vartų!... Nejaugi, kas ten būtų prie vartų!..

Taip! Ten sėdi žmogus! Prie vartų sėdi žmogus... Slėptis per vėlu! Jis keliasi... Švarkas neužsagstytas, matyti balti marškiniai. Eina artyn...

— Sveiki! — taria patylomis.

Viktoriukas su Mykolu apstulbo, lyg kas juos sukaustęs būtų. Juk niekas negalėjo žinoti!

— Sveiki! Nenusigąskit! Atėjau jums padėti. Juk vėliavą kelsite? — paklausė.

Iš balso dabar jie pažino. Tai kalvio sūnus Gabrėniokas. Bet iš kur jis sužinojo? Jis visai ne jų draugas... Tiesa, į gegužines pas Apšegą jis ateidavo visada ir dar mėgindavo gretintis prie Mykolo sesers Juzės. Jo tėvas gana pamaldus, bet jis mėgdavo susidėti su tais tinginiais komjaunuoliais, o kai kada ir išgerdavo su jais. Jie girdėjo, kaip jis juokdavosi iš tinginių valdžios, bet kas žino, ką jis šneka gerdamas su bolševikpalaikiais. Užtat jo visi vengė. Ir štai, šitas Gabrėniokas atėjo jiems padėti!

— Tai ką? Nepriimsit manęs į draugystę?

— Iš kur žinai, kad mes vėliavą kelsim? — piktai paklausė Viktoriukas.

— Gerai! Galiu paaiškinti! — draugiškai pradėjo Gabrėniokas, priėjęs prie jų. — Nebijokit! Jūs manęs nekenčiat, bijot! O ką jums bloga padariau? Nieko! Dabar net padėti atėjau, — tarsi teisinosi.

Paskui jis išdidžiai paaiškino:

— Atsimenat, ten Kėginiuose vakaruškoje, kai Žilgužiokas pasakojo apie Vasario šešioliktąją iškeltąją vėliavą Naivių trianguliacijos bokšte. kaip visi žydukai siuto. negalėdami prilipti, nes kopėčias buvo nupiautos. Greičiausiai, jis pats ir įkėlė, kad taip nupasakoti mokėjo. Tau, tada, Viktoriuk. mačiau akytės tik blykst, blykst! Manai, aš kvailas, ir nesupratau, ką tu tada galvojai. Kad taip Melaišiuos vėliavą iškėlus!.. Ar ne teisybė? O kad jūsų, Mykolai, Elzė turi paslėptą pavasarininkų vėliavą, man Juzė išplepėjo. Šiandien sėdžiu pas jus už alyvų krūmo su Juze ir girdžiu, kad tu, Mykolai, ilgai kažką su Elze šnypšteisi. Paskui, žiūriu pro krūmą, tu kažką baltą po pažasčia nešiesi į klojimą. Atsisveikinęs su Juze palaukiau. Vidunaktį iš klojimo tiesiai pas Viktoriuką. Aiškiau ir būti negalėjo. Naktis graži, va, ir užėjau jums padėti!...

— Tokių padėjėjų mums nereikia! — jau pusbalsiu pradėjo pykti Viktoriukas. Jautė, kaip rankos drebėjo Jam blykstelėjo mintis nudobti Gabrėnioką, kad jis netrukdytų vėliavą įkelti. Bet Mykolas bailiai stovėjo ir nerodė jokio noro pulti Gabrėnioką, kuris buvo už juos daug stambesnis.

— Kurių galų čia valkiojies, šunie? Šnipinėt gal? Niekše! — niršo Viktoriukas, gniauždamas kumštis.

— Tššš! Gali kas užgirsti! — tildo Gabrėniokas. — Kaip sau norit. Jei taip norit, patys vieni kelkit, aš ne-

Kas naujo LIETUVOJE

— Vilniaus Tabako Auginimo Skyrius, kuriam priklauso visa Vilniaus sritis ir Ukmergės, Utenos bei Zarasų apskritys, yra suskaitęs 1410 sutartčių 215 ha plotui. Dabartiniu metu vyksta pirmasis tabako pasėlių apžiūrėjimas, kurio tikslas yra nustatyti pasėlių padėtį ir numatyti reikalingus duomenis, kaip būtų racionaliausia rudenį nuimti ir tinkamai sudoroti derlių. Tabako pasėlių apžiūrėjimas baigiamas rugpiūčio 1 d. ir netrukus po to augintojai gaus 25% jiems priklausomos papirosų premijos.

— Anksčiau veikus Vilniuje prie optikų artelės chem. gesintuvų dirbtuvė kurį laiką dėl žalavų trūkumo buvo sustabdžiusi darbą. Nuo liepos 1 d. Vilniaus Priešgaisrinės Apsaugos inicityva dirbtuvė vėl pradėjo dirbti ir dabar jau vėl prlima įvairius chem. gesintuvų darbus.

— Šiuo metu „Sodybos" specialiai įrengtoje dūmyklėje dūvinamos mėlynės, kurios vartojamos kaip vaistai.

— „Lietūkis" Vilniaus krašte tikslininkams yra paskirstęs dalį: Vilniaus aps. 4000 t., Kaunaro aps. 2800 t., Trakų aps. 3200 t., Svyrių — 2200 t., Ešiškių aps. 2200 t., Švenčionių aps. 2800 t.

— Remiantis Reicho Komisaro Ostland aplinkraščiu, civiliai auto mašinų savininkai turi tuojau atiduoti visus karinius — nustatytos formos bakus kreisvingam Kreisleindwirtschaftführerui.

— Vilniaus Tabako Auginmo Skyrius rengia dvi tabako dūovyklas: vieną Vilniuje, antrą Ukmergėje. Jose bus dūvinamas tabakas tų auginotojų, kurie yra sudarę sutartis pristatyti žalią tabaką.

— Savitarpinė Pagalba yra įsteigusi ar steigia daugiau vasaros vaikų aikštelių: Vilniuje — 10, Kaune — 10, Alytuje — 2 ir kituose apskričių miestuose po 1. Tam tikslui yra gauti kredidai 254.000 RM iš socialinio draudimo.

— Nuo rugpiūčio 15 d. Telšiuose vėl prasidės mergaičių 5-kių mėnesių Žiemos Žemės Ūkio Mokyklos Priimamos nuo 15 m. mergaitės, baigusios 4 skyrius.

— Siemet lapkričio mėnesį suėis 30 metų, kai Kražiuose įvyko šiaurės skerdynės. Kražiečiai šią suvaktį ruošiasi paminėti.

— Savitarpinės Pagalbos Kauno Miesto Komitetas birželio mėn. paskyrė 6.229 RM paskolas, sudėjusias 308 asmias. Iš jų 134 tremtinių šeimos, 48 partizanų ir 33 nukentėjusios nuo karo šeimos, be to, 32 gausios šeimos.

Kultūrinės naujienos

— Rugpiūčio 1 d. visoje Lietuvoje įvyks Savitarpinės Pagalbos naudai rinkliavą dėžutėmis.

— Vilniaus Profesinės Sąjungos rūpesčiu „Poilsis ir Gyvenimo Dėlaugsmas" skyrius liepos 26 d. Didžiojoje Koncertų salėje atostogavusiems darbininkams surugė šlupinį.

— Žemaičių Teatras Telšiuose rugpiūčio 8 d. vyrams ir moterims dėvėtus kostiumus, kurie tinai mokėti bent vieną ellerąšį ar pasakėčią ir skaitymui prozos dalykėlį. Naujo teatro meno vadovu paskirtas Vilniaus teatro aktorius N. Bernotas, vietoje buvusio Petro Gintalo.

— Biržuose einantis savaitraštis „Naujos Kartos Žinios" šiomis dienomis minėjo dviejų metų gyvavimo sukaktį.

— Žinomas lietuvis skulptorius J. Zikaras sukūrė bareljefą, vaizduojantį likimingę Europos kovą su bolševizmu. Šių dienų karys — Herkulesas kerta penkiagalvius slibinius galvas. Bareljefo fone — Kremliaus bokštai.

— Kaune bus pradėtas leisti specialia biuletenis lietuviškiajai speudai. Panašius biuletenius turi latviai ir estai. o Vokietijoje jų leidžiama labai daug. Jų uždavinys — padėti spaudai politinėje ir kitų gyvenimo sričių pavaizdavime.

— Naujai parašytą A. Skėmos veikalą „Julijana" Vilniaus teatras priėmė ir meno vadovas tau ga skelbė vaidmenų paskirstymą. Vyraiuiasias vaidmuo teko M. Mironaitei.

— „Ostland" žurnalas pradėjo antruosius metus. Dabar išėjo antrųjų metų Nr. 1 (1943 m. liepos mėn.). Šiame numeryje be kitų rašinių, Vilniaus apygardos komisaras H. Wulf rašo apie Trakų pilį. Nurodo vietovės geografinę padėtį, istorinę pilies reikšmę, kur Lietuvos kunigaikščiai turėjo savo rezidendciją. Taip pat duodama žinių apie pačią pilį, jos dalių ir prikiauslinių paskirtį, strateginę ir politinę reikšmę.

Sportas

— Liepos 24 ir 25 d. d. Vilniaus LGSF komanda viešėjo Ukmergėje, kur žaidė pirmosiųjų rungtynes su Ukmergės rajono meisteriu Jonavos LFLS. Vietos meisteris pateikė didelę staigmeną ir iš anksto favoruotai komandai teko prralaimėti. Jonavos LFLS pirmąjį puskį žaidami prieš vėją, įstengė išsilaikyti ir priešintis, nes LGSF kėlinį baigė tik 1:0 savo naudai. Antrajam kėlinyr vaizdas pasikeitė ir LFLS puolimas, aštriau atakuodamas priešo vartus, pelnė net tris įvarčius. Vilniaus meisteris pakriko. puolimas buvo vieškai beįėgis ir nieko sėkmingo nesukūrė. Taip griuvo visos iš anksto įdėtos didelės meisterystės viltys prieš mažutę Jonavos LFLS komandą, kuri korektiškai žaidimo žiūrovų šilta buvo sutikta, Jonavieičių laimėjimas vieškai pelnytas. Komanda gana judri ir palėgė, iškyrnant jėgą ir mažą patyrimą varžovinka. Šustipriusia puolėjų veržlumu ir šiek tiek didesnį techninį pasiruošimą, Jonavos LFLS bus viena stipriausių komandų.

Tą pat dieną (VII. 25) LFLS laukė 7:0 rezultatu supliekė Ukmergės Perkūno jaunius. Su džiaugsmu teika pabrėti, kad jonavieičiai visa laika dominavo aikštėje ir labai vyrkusiomis kombinacijomis apeidami priešo gynimą, pasiekė tokį laimėjimą.

— Turėjusios įvykti tarpmiestinės futbolo rungtynės Vilniaus—Ukmergė (VII. 24) neįvyko, nes LGSF komanda atsiskė duoti žaidėjų rinktinės sudėtin. Šį LGSF išsišakojo saugojimą. Rašoma apie Lietuvos dalininkų paveikslų pavasarinę parodą ir apie keramikos dirbinių parodą, o taip pat apie Kauno ir Vilniaus miestų muzikinį, teatrinį gyvenimą ir šoklo meną.

Savisaugos, Sutybos batalionų, Wehrmachto talkininkų dalinių ir kitų karinių formacijų

KARY LIETUVI,

kuris dar negauni „Karlo" ir kitą lietuviškų laikraščių — tuojau pranešk mūsų redakcijai savo ir draugų Feldpostų numerius! Rašyk „Kariui" iš savo karinio gyvenimo!

Savitarpinės Pagalbos yra įsteigusi ar steigia daugiau vasaros vaikų aikštelių: Vilniuje — 10, Kaune — 10, Alytuje — 2 ir kituose apskričių miestuose po 1. Tam tikslui yra gauti kredidai 254.000 RM iš socialinio draudimo.

— Nuo rugpiūčio 15 d. Telšiuose vėl prasidės mergaičių 5-kių mėnesių Žiemos Žemės Ūkio Mokyklos Priimamos nuo 15 m. mergaitės, baigusios 4 skyrius.

— Siemet lapkričio mėnesį suėis 30 metų, kai Kražiuose įvyko šiaurės skerdynės. Kražiečiai šią suvaktį ruošiasi paminėti.

— Savitarpinės Pagalbos Kauno Miesto Komitetas birželio mėn. paskyrė 6.229 RM paskolas, sudėjusias 308 asmias. Iš jų 134 tremtinių šeimos, 48 partizanų ir 33 nukentėjusios nuo karo šeimos, be to, 32 gausios šeimos.

— Liepos 24 ir 25 d. d. Vilniaus LGSF komanda viešėjo Ukmergėje, kur žaidė pirmosiųjų rungtynes su Ukmergės rajono meisteriu Jonavos LFLS. Vietos meisteris pateikė didelę staigmeną ir iš anksto favoruotai komandai teko prralaimėti. Jonavos LFLS pirmąjį puskį žaidami prieš vėją, įstengė išsilaikyti ir prieštintis, nes LGSF kėlinį baigė tik 1:0 savo naudai. Antrajam kėlinyr vaizdas pasikeitė ir LFLS puolimas, aštriau atakuodamas priešo vartus, pelnė net tris įvarčius. Vilniaus meisteris pakriko. puolimas buvo vieškai beįėgis ir nieko sėkmingo nesukūrė. Taip griuvo visos iš anksto įdėtos didelės meisterystės viltys prieš mažutę Jonavos LFLS komandą, kuri korektiškai žaidimo žiūrovų šilta buvo sutikta, Jonavieičių laimėjimas vieškai pelnytas. Komanda gana judri ir palėgė, iškyrnant jėgą ir mažą patyrimą varžovinka. Šustipriusia puolėjų veržlumu ir šiek tiek didesnį techninį pasiruošimą, Jonavos LFLS bus viena stipriausių komandų.

Tą pat dieną (VII. 25) LFLS laukė 7:0 rezultatu supliekė Ukmergės Perkūno jaunius. Su džiaugsmu teika pabrėti, kad jonavieičiai visa laika dominavo aikštėje ir labai vyrkusiomis kombinacijomis apeidami priešo gynimą, pasiekė tokį laimėjimą.

— Turėjusios įvykti tarpmiestinės futbolo rungtynės Vilniaus—Ukmergė (VII. 24) neįvyko, nes LGSF komanda atsiskė duoti žaidėjų rinktinės sudėtin. Šį LGSF išsišakojo saugojimą. Rašoma apie Lietuvos dalininkų paveikslų pavasarinę parodą ir apie keramikos dirbinių parodą, o taip pat apie Kauno ir Vilniaus miestų muzikinį, teatrinį gyvenimą ir šoklo meną.

Parama darbininkams Vokietijoje

ON. KAUNAS. Profesinė Sąjunga paskelbė atsišaukimą į Lietuvos visuomenę, prašydama aukoti ploketeles, knygas, žaidimus ir kitus laisvalaikiui praleisti skirtus daiktus. Tie daiktai bus pastiuti Lietuvos darbininkų ramovėms Reiche.

Bolševikai vėl reikalauja Lietuvos

ON. KAUNAS. Dienraštis „Atelitis" savo VII. 23 d. žianginiame straipsnyje paisiaako dėl viena šventė laikraščio pranešimo, kad per demonstracijas Maskvoje, surengtas ryšiium su Estijos, Latvijos ir Lietuvos tarybinių respublikų įstelgimo trilių metų sukaktuvėmis, buvo reikalaujama šiuos kraštus grąžinti Sovietų Sąjungai.

Atjauskime karius

Jau bevelk metai karas vyksta labai kietose sąlygose. Ypač sunkios jos yra Rytuose, kur kariams šiemet teks pakelti jau trečią žiemą. Rytuose kovoja ir kelloliika tūkstančių lietuvių karių, kurie įjungti į savisaugos dalinius, sutybos batalionus ir į Wehrmachtą.

Jų iki šiol neužmiršome ir visokeriopai palaikėme. Tačiau, paskelbus totaline mobilizacija, mūsų pareigos fronto atžvilgiu dar labiau padidėja. Tarp kita ko, įvairios rinkliavos frontui dabar turi prasiti dar su didesniu sėkmingumu, negu anksčiau suruoštos. Ypatingai didelės reikšmės turi avikaišių ir kitų odų rinkliava, kuri šiuo metu jau pradėta. Jos rezultatai žymiai palengvins kario dalią kietos žiemos metu Rytuose.

Pernai avikaišių rinkliavoj vaisai Lietuvoje buvo ne pasitenkinimu ai žymėti vokiečių vadovybės. Lietuva, pasaukodama frontui daugiau kaip 50.000 kailių, atsistojo į pirmą vietą Rytų krašte. Šita savo auka Lietuva ne tik žymiai prisidėjo prie gynybos per smarkias žiemos kaujtvos, bet taip pat parodė savo gražų žmoniškumo jausmą karo atžvilgiu. Tiek vokiečių, tiek mūsų karys jat reikšė savo dėkingumą, fronte nešaldamas ir tausodamas savo žėgas koval prieš bolševikus.

Siemet padėtis fronte nėra palengvėjusi. Bolševikai, kaip iš karo komunikatų matyti, meta į frontą milžiniškas masės medžiagą ir frontinių, žūt būt siekdami prasiveržti ir sudaryti mums pavoju. Tad, nėrindamiesi šioms pastangoms, ir mes turime mobilizuoti savo medžiagines resursus, kad frontas atsiaukytų. Ateis žiema su savo vargais frontui ir jo būkle žymiai palengvinsime šiltų drabužių. Dabar pats laikas aktyviai paremti avikaišių rinkliavą, kad karys fronte nė minutę nesusvyruotų, jog užnugaris jį įvertina ir juo rūpinasi.

Zuvus Rytuose

Vincui Kuliešiui,

jo tėvams ir artimiesiems reiškiame giliausią užuojautą.

Bataliono vadas
ir visokio draugai

Zuvus Rytuose

Juozui Zinkevičiui,

jo tėvams ir artimiesiems reiškiame giliausią užuojautą

Bataliono vadas
ir zinkio draugai

Rytų fronte kovojančiam kapitonui **KAZANUI** ir jo šeimai, garbingai žuvus sūnui, jannajam kovotojui pol. vachm. IGORIUI, kartu liūdime ir reiškiame nuoširdžiausią užuojautą.

Salako lietuviškiasis jaunimas

Didvyriškai žuvus kovoje su banditais mūsų myliman mokslo draugui

IGORIUI KAZANUI,

jo tėveliams, sesutei ir broliukams reiškiame giliš užuojautą.

AII. Bikuličius, J. Matelitaitė
J. Dūdenas, E. Vaitkevičius
B. L. Švalkus

Žuvus kovoje su bolševikų banditais

IGORIUI KAZANUI,

kpt. KAZANUI ir jo šeimai reiškia nuoširdžią užuojautą.

V. ir J. Petrulionai

MOTERYS PADEDA NUGALĖTI

trukdau. Aš tik pastsiūliau. Man patinka tokie drąsūs pienburniai. Gerai, kaiko vėliava, aš einu sau tas atminkit, kad vyresnį reikia geroti, — pamokančiu ir grasinančiu tonu kalbėjo Gabrėniokas, ir ruošėsi eti.

Mykolas su Viktoriuku stovėjo savo vietose. Mykolas žinibėjo jam į ausį:

— Tegul kelia! Neįdūcc... Jam pačiam tada kilitų. Truuk jį balt! Aš neatsargus buvau. Nežinojau, kad toji Juzė daužosi palangėm.

— Tegul kelia! — pakartojo Viktoriukas Mykolo įodžiau, valdydamas pyktį. Jo visos svajonės sugriuvo. Kuo jis rytoj didžiuosis prieš kitus, jei jų tarpe bus buves Gabrėniokas? Vėl jį visi šįkuoks, tyčiosis iš jo...

Gabrėniokas stovi atokiau ir laukia.

— Tegul! — ramina Mykolas. — Tu nelipk, lai jis lipa. Tada nedrįs skųsti... Mes neva tai saugosim. Niekas nežinos, ar mes saugojom, ar ne...

— Tai ka? Prilinsie mano pasiūlymą, — prielna arčiau Gabrėniokas. — Nepyktsu ant jūsų. Man patinka, kad sugalvojote tokį dalyką. Aš irgi būčiau kėlęs, ir vienas, be pagelbininkų, tik vėliavos negalėjau gauti. Duokit vėliavą, aš tuoj pat šeiliu. Galit nė nesaugoti ir ramiausiai eit namo. Rytą pamatysit pleveiojant.

Viktoriukui nepaprastai skaudu nuo tų, dabar gana draugiškų, Gabrėnioko žodžių. Vėliava Mykolo asmens, ir jis ją atiduos Gabrėniokui. O jo kelių mėnesių nemigo naktys? Juk šiek kartų jis sapnavo ją vėliavos įkėlimą...

Ryt plevėsios vėliava. Žmonės plačiai kalbės apie ją atlaidusose, o Viktoriukas, namie įkęs, prijėjęs gyvulius, ir diena iš dienos kęs piktus patėvio žodžius.

Sukando piktai lūpas. Jis negalėjo žiūrėt į atlapą Gabrėniokio krūtinę, kurin, paėmus ją jo vądeles, prizės virpčio galą ir jau prudėjo šlaustį į beržą.

— Juk jis norėjo vėliavą įkelti. Dėl jos įkėlimo jis net mirti būtų ryžęsis. Dabar vėliava bus įkelta, ir plevėsuos plačiai apylinkė, bet kuo jis pasidžiaugs? Kas jam sutiks jėgos atsispirti prieš visų užgaulojimus?

Ir Viktoriukas jautė, kaip jo širdyje virė čia skausmas, čia aitrus pavydas. Čia jam vėl pikta darėsi ant Mykolo, kurį toks bailus. Kuriam galam susidėjo...

Mykolas ramina Viktoriuką, atsiprašinėja už neatsargumą, grasina Juzei, kuri šlaužioja naktimis su kaimynu.

Viktoriukui ateina mintis išpiešti vėliavą iš Gabrėniokio rankų ir pabėgti. Jis ją vienas įkeltų kur nors, kad ir kitam kaimo kaip Gabrėniokas jau aukštai, beveik pačioj viršūnėj. Girdėtis, kaip ten švokščia vėjas ir sutraška viena kita šakelė.

Lauke kažkur prapyzė vyrelė. Netrukų aus... Zara jau beveik pačiuose rytuose. Viktoriukas sėdi ant akmens, rankomis parėmęs galvą, visas paskendęs savo sudūzusios svajonės skausme...

Mykolas seka vieškelį. Tylu, jokio šešėlio. Paeina toliau nuo kapinių, bene jau lėkė?.. Jo veidas nušvinta ir pribėga prie Viktoriuko:

— Plevėsuoja! Nepyk, Viktoriuk! Žiūrėk! Tikrai plevėsuoja!

Viktoriukas kartai kėlėsi nuo akmens, paeina keleta žingsnių ir galvą atmetęs žiūri...

— Smagu ten beržo viršūnėje pasiauptl — galvoja Viktoriukas. — Jo rankos virpa, ir jis jaučia, taai jis pats kelia vėliavą su kartimi, rūša ją prie beržo kamieno O viršūnė susuko, linguoja, vėjas švelnai kėnda vėliavą. Ir jam iš dūiaugsmo širdis tma tankiau plakti, kad jis įkėlė vėliavą.

Bet tai ne jis. Ten viršūnėje Gabrėniokas, ir jo kumštys susigniaužia į kletą akmenį.

Gabrėniokas iš lengvo šlipa iš beržo. Paskui Mykolas prisega plakatą: „Į medį lipai, — negyvas žiūrėsi". Gabrėniokas irgi patenkintas toku posakiu. Abu su Mykolu šypsosi. Gabrėniokas sudaro vaiden ir duoda Viktoriukui:

— Nejau tu pasiaišliuai! Man irgi norėjosi pasikarstytl! Lai spiaudys ryt tie kojamuoulai! Duok, naspauziu deline! — ir Gabrėniokas išdrąsinęs Viktoriukas.

Bet Viktoriukas stovėjo galvą nuleides ir neišėrėjo į jį.

— Ko šlaušiesi? Būk tikras, aš tavęs... Tai jūsų, abėjų darbas. Jūs sugalvojot. Ėdrjset ir pradėjot. Be mūnęs būtumėt lipę įkėle. Nebūk toks pasiūtęs, Viktoriuk! — atsiprašinėja Gabrėniokas.

Viktoriukas staiga išsitiesė ir visa ranka žėrė Gabrėniokui į ausį.

— Sveiman daržan nelisk! — išėrė ir atsitraukė nuo jo per žingsnį.

Gabrėniokas užkaito, norėjo pulti Viktoriuką, bet susivaldė...

— Taip! To vertas buvau. Dabar pasauskin delinę!

Viktoriukas šidiždlai padavė ranką ir pažiūrėjo akysna Gabrėniokui. Dabar, po antausio, nebepyko ant jo ir akyse pamatė draugiškumo kibirkštėle.

— Paslėgei kaip vyras! Vėliava ikelta! Sudiev!...

Ir trys šešėlai nuo kapinių šėkširatė į priešingą puses.

Beržo viršūnėje vėjo kodemana plakėsi trispalvė. Pirmuose aušros atspindžiuose jau galima buvo išskirti visas tris spalvas. Tapę tylai ramiai auso Šeštinių rytas...

* * *

Šeštinių atlaidusna vieškeiu plaukė kelių paranpių žmonės. Visi užverte galvas, sekė plevėsuojančię trispalvę, o širdyse nuo tų spalvų tinksmiau darėsi. Stiprėjo viltys, nėdėjo kuryne ir ateityjimas. Ši vėliava ne vieną atlaisų ir užkietėjusį netikėtai sukrėtė, supurtė ir verk ti priverte.

Tik prievakary aukštasis beržas ir kell kiti medžiai, kurie kliudė jam atsigulti ant žemės, gulėjo skersai užšėdisių kapų, negalėstingo pikčiadario piūklo išversti.

J. Subata

Nr. 31 (1193) Vilnius, 1943 m. liepos 31 d.

KARYS

PRENUMERATA: metams — 6 RM; pusei metų — 3 RM; 3 mėn. — 1,50 RM.

Išsirašoms mažiausiai metų laikotarpiui, priklausant kalendoriniu tvarkos, pvz., I — III mėn. IV — VI ir t. t.

MŪSŲ GYVENIMAS

MŪSŲ FRONTO TEATRAS VILNIUJE

Lietuvių Karių Fronto Teatras, tuo tarpu dar neglėdamas išvykų pas mūsų karius į Rytus, pradėjo išvykas Tėvynėje, kur tik yra mūsų karių dalinių. Šiuo metu Teatras jau yra atvykęs į Vilnių ir iš čia pradeda savo gastrolės po Lietuvą. Fronto Teatras Vilniuje duos tris uždarus spektaklius lietuvių karių ir policijos daliniams ir jų viešnoms ir tris spektaklius Vilniaus visuomenei. Spektakliai vyks Vilniaus Miesto Teatre. Programoje G. Veličkos muzikalinis vaizdelis „Siešnapiūtė" ir koncertinė dalis.

Pirmasis spektaklis kariams ir policijai — liepos 30 d. Pradžia 18 val. Toliau spektakliai kariams ir policijai — liepos 31 d. ir rugpiūčio 1 d. Rugpiūčio 2 d. prasideda trys dėlei spektakliai visuomenei. Apie tai smulkiau bus painformuota per spaudą.

I pirmąjį spektaklį, liepos 30 d., apsilankys ir **sužeistieji mūsų karai**, gulį įvairiose Vilniaus miesto ligoninėse.

Didelė dovana fronto kariams

Nuolatinė mūsų tautiečių parama savieiseims, fronte kovojantiems kariams, diena dienon vis didėja. Vis dėlto netrūksta jautrių, rūpestingų žmonių, gilial suprantančių mūsų karių gyvenimą. Rytuose, banditų, raudonųjų banditų medžioklių ir nuolatinių klastingiausių pavojų aplinkumoje. Kad tie, jau kai kurie net dvejetą karo metų ilgyvenę, mūsų kyrai laisvomis valandomis jaučia nelengvai pavaizduojamą Tėvynės ir artimųjų pasiligimą — kiekvienam labai aišku ir apie tai nuolatos kalbama ir rašoma. Kad mūsų kariams labai trūksta dvasinio peno ir ryšių su Tėvyne — tas nuolatos primenama ir keliama į viešumą. Dėlogo, kad taę mūsų karių ir jų savaitraščio balsas neliekę balsu „šaukiančiu tyruose".

Šiomis dienomis mūsų redakcija vėl gavo laišką ir siuntinį iš Marijampolės gyventojo p. J. Dapkūno, kuris paaukoja mūsų kariams Rytuose turtingą 101 knygos biblioteką ir 100 vokų laiškams, su tiek pat popieriaus lapų. Tai brangi, didelė atskiro asmens dovana mūsų kovojantiems tautiečiams broliams. Tai gražus pavyzdys visiems, kaip reikia konkrečiai ir neatidėliojant susirūpinti mūsų karių kultūriniais reikalais.

Savo laiške p. J. Dapkūnas tarp kitko rašo: **„Nežinodamas, kur ir kaip dasiųsti Lietuvos kariams, esantiems Rytuose, čia vieną kitą paketuką, sudarytą iš savo mažų išteklių knygų, tad šiandien išsiunčiau Jūsų redakcijos vardu".** Iš tikrųjų, labai apgailėtina yra būklė, kad dar kai kiol nėra visiems aiškiai žinoma: kur

DIRBTUVĖS KARIŲ ŠEIMOMS

Įtvykusių į Rytus karių šeimoms rūbų ir avalynės taisymui Kaune ir Vilniuje yra suorganizuoto, siuvyklos ir batų dirbtuvės. Šiuo reikalu žinias teikia Karių šeimos, aprūpinimo skyrius Vilniuje ir Kaune.

ĮSPŪDINGA RADIJO VALANDA KARAMS

Praėjusį sekmadienį, liepos 25 d., per Kauno ir Vilniaus radiją buvo duota įspūdinga radijo valanda mūsų kariams. Programoje buvo radijo montažas „Vienas dėsiugumas — visas žirdis". Montažas prasidėjo įspūdingame fone dainų: „Sutems tamsi naktužėlė" ir „Nuriimk, seut". Toliau bendru šūkiu — **„Per darbą, kovą ir aukas siekti laisvės ir laimės savo gimtajai žemei"** — ėjo įspūdingos karinės mūsų dainos, fronto karių ir jų artimųjų sveikinimai ir linkėjimai, o taip pat buvo perskaityta įdomių įspūdžių iš karių pergyvenimų Rytų kovose su raudonaisiais. Montažas buvo vykusiai perpintas skaitomais nuotaikingais eilėraščiais, kurie bene visi buvo paimti iš atspausdintųjų „Karyje".

Šį sekmadienį, rugpiūčio 1 d., radijo valandoje mūsų kariams dažlyvaus gražiai dainuoja lietuviškosios Karo Mokyklos I kandidatų I karininkus laidos vyrai. Daugiau įdomesnių, nuotaikingų radijo valandų mūsų kariams!

NAUJAS KARIŲ RADIJO VALANDŲ VADOVAS

Ligšiolinis Kauno Radiofono lietuviškosios programos vedėjas V. Banaitis iš Kauno Radiofono perstrukė ir išvyko į Berlyną. V. Banaitis, be savo tiesioginių pareigų, buvo karšu ir lietuvių kariams skiriamų radijo valandų organizatorius ir vadovas. Nuo 1942 m. pavasario **jis suorganizavo ir pravedė apie šimtą lietuvių kariams meninių ir reikšminių valandų.** Praėjusių metų rudenį V. Banaitis karinių transliacijų reikalu pas lankėsi Rytuose, iš kur parvežė daug į specialią aparatūrą įrašytų lietuvių karių pasakojimų ir savo artimiesiems.

Šiuo metu karinių transliacijų vadovavima perėmė artimas karinių radijo pusvalandžių „Kario" bendrarbis Kauno Radiofono literatūrinio skyriaus redaktorius Algirdas Griškėnas.

Sn

Žuvo vachmistras Igoris Kazanas

„Žmogaus gyvenimas, kaip gėlės jis difūsta, kaip žolė lauke". (Dovydo psalm.).

Niekada šiūie graudūs psalmių žodžiai neatrodo tokie prasmingi ir gilūs, kaip šiuosantis krintančios žemės bildesio ant naujo, gėlių puoštėmis dengiamo karsto. Juo labiau, jei tas karstas dengia Tėvynę mylinčią ir gyvusi troškstančią širdį.

Šitokią gyventi ir dug kovoti norėjusią širdį š. m. liepos 17 d. prigiaudė Zarasų kapinės. Tai buvo palaidotas šiuvos policijos vachmistras IGORIS KAZANAS.

Vachm. Igoris Kazanas gimė 1924 m. lapkričio 23 d. Marijampolės apsr., Kalvarijos miestyje. Baigęs pradžios mokyklą, 1934 m. įstojo į Panevėžio gimnazija, kur mokėsi iki

1937 metų. Vėliau mokėsi Kupiškyje ir 1940/41 mokslo metais Zarasuose, kur ir baigė gimnazijų. Baigti gimnazijų Igoriui teko kaip tik tais metais, kai mūsų tauta buvo atsidūrusi raudonųjų siūbino rankose, kuris kiekvieną momentu stengėsi tyros širdies lietuvį paglemžti ar beni išprovokuoti. Šiuo atveju Igoris paliko tvirtų lietuviškų įsitikinimų ir nepasidavė jokiems provokacijoms.

Ves pasigrėdus pirmiesiems vokiečių — sovietų karo šiūviams. Igoris su visa siela Tėvynei atsidavusiu kapitonu — savo tėvu, stojo į partizanų eiles ir jau birželio 23 d. veikė Antazavės ir Dusetų partizanų būry, kur buvo geras organizatorius ir planų vykdytojas. Vėliau veikė Zarasų smogiamajame partizanų būryje, kur išbuvo iki 1941 m. rugpiūčio 20 d. Atlikęs partizano pareigą, jis matė, kad dar nelaikas padėti ginklą, todėl stojo į policiją ir ginklu rankoje ėmė saugoti savo tėvynės rymybę.

Nuo 1942 m. balandžio mėn. persikėlė dirbti Zarasų aps. įstaigon vertėju, iš kur vėliau buvo skiriamas policijos vado vertėju.

Už didelę drąsą, greitą orientaciją, drausmingumą ir pasižymėjimą kariniame darbe Igoris š. m. kovo 1 d. pakeliamas į vachmistrus ir perkeltas į viešąją policiją.

Nuo š. m. birželio 1 d. jis komandiruojamas | Dūkšta eiti vertėjo pareigų žandarmerijos bataliožė. Bet ir čia jis nepastebėtinu vien savo tiesioginiu darbu, — kiekviena proga su ginkluotomis palėgomis vyksta persekioti tų, kurie drumsčia kraštą ramybę.

Neilgai tenka Igoriui dirbti krašto saugumo darbą. Š. m. liepos 14 d. apie 14,30 val. puolant banditus Girdžiūnai laukuose, Igoris mirtinai sužeidžiamas. Vietoj sutelkus primąją pagelbą, nugabenamas | Zarasų ligoninę, kur kitos dienos rytą užgęsta.

Liūdna žinia nuaidi per visą apskritį, kad mylimas ir drąsusis Igoris žuvo. Tūkstantinė minia susirinko palydėti jaunąjį vachmistrą | amžinąjį poilsį. Šuisiribos vieno miesto inteligentija, mokslo ir ginklo draugai, paėjstami ir daug kas iš provincijos atvyko tarti paskutinį jam sudiev, nes jis tikrai buvo drąsaus ir sąžiningo karšo, karšto patriioto, nepalaužiamas vaiko ir nenuistamo darbininko pavyzdys.

Graudūs atsisveikinimo žodžiai, salvės ir margaspalvės gėlių puoštės buvo paskutinėmis palydovai į tylios šeimos gelbėjų. Ir šeimos gėlių, kuria jis tabi mylėjo, dėl jos kovojo ir pagalias papuosė ją savo jaunatviško kraujo vainiku.

B. L. ŠVALKUS

MŪSŲ NAUJIENOS IŠ ŠIAURĖS

Dariui ir Girėnui pagerbti 7 km patrulio žygio dalyviai Vilniuje, pasiruošę žygiui ir žygyje.

Gr. Sauliaus nuotr.

PADĖKA

Ponui J. Dapkūnui Marijampolėje, už paaukotąją mūsų fronto kariams 101 knygos biblioteką ir rašomąją medžiagą laiškams, taip pat vardu tariu nuoširdų ačiū ir reiškiu gilią padėką. Jūsų kilnus pavyzdys, be abejo, patraukis ir kitus jautresnius tautiečius.

LSD Ryšių Karininkas

ČIA TAU, BROLYT, NE SU BANDITAIS KOVOT

Dar truputį pasiryžimo ir drąsos, ir mano rankelė priklauso tau!

ATOSTOGOS, ATOSTOGOS...

Įvažiavusi į gimtąją žemę dobilų kvepėjimas ir jų sulėtų salpdamas, viešersio giesmė ir sesių raudonų lūpų žypsena taip nuteikia. Kad net nepajunti, kaip iš širdies gilumos su Tėvynės meilės dainium Maironiu sutunki:

„Čia tavo kūnas sau mėsta semia,
Čia grynai dvasiai tiek svelko
[pen]"

Daug gražių dienų Tėvynėle teišmoko praėšo. Bet dar daug ir praeis. Mes i Šaure jšsaukė didinji palėpė Tėvynė ir taukė. Ten po lėgu ilempto darbo dienų ir naktų burkeriuose lyg saule žvieisiusia, nušvinta žinia — atostogos i Tėvynės laukus...

Beveik kiekvienas vykstas atostogu karys vėlai vėtlin ir gyventoju gražiais ornamentais išpiaustytas medines lazdas. Jos daug ka karlui primena: sunkias keliones pelkėtais laukais, neišbrendamais purvynais ir gražias poilsio valandėles. Tos lazdos tarytum talismanai kiekvienam mūsų baro kariui: kiekvienam žingsnyje jas nešasi, niekur nepaleis. Tai gana graži ir savotiška šio krašto atmintis, kuria rąsime pas karininkus puskarininkius ir kareivius.

Nagingos mūsų kalvių rankos ir iš pažaislavusių varinių žiteis padėvo gana gražių taurelių gėrimams gerti. Tas sumanumas ir praktiškumas — iš aplynkės esančių atliekamų medžiagų padarytų kasdieniam gyvenime reikalingus daiktus — stebina ir kitų tautų ginklo draugus. Ne vienas, vykdamas atostogu, į tokią fronto dovanėlę parveda į savo tėvynę. Ji yra labai kukluė ir primityvi, tačiau nuoširdi, prakaituotom lietuvio rankom padarytė.

MŪSŲ BUNKERIAI

Bunker'ai mūsų vyrams lyg dalelė Tėvynės. Vidus lietuviškau kruopštumu originaliais ornamentais išgražintas, įrengti reikalingiausi. baldai: spintelės, lovos, staliukai, krosnelės. Ant stalučių stovi naičių karių rankų darbo rėmeliuose įdėti žmonių, vaikučių ir mylimųjų atvaizdai, gimtinės laukų valzdai. Vytis, didvyrių paveikslai, gyvų lauko gėlių puokštės. Lentynose guli laikraščių pundai, knygos, šaškės, šachmatai.

Lauke apie bunkerius gražiai išvedžioti žvyro takeliai, žiedų spalvomis mirga gėlių lysvės, žaliuoja daržovių vagos. Garbingiausioj vietoj pastatytas stuogiantis Geležinis Vilkas, akmeniukais ir plytų skeveldromis išdėta Vytis, Gedimino stulpai ar iškėstais sparnais galingasis aras.

Daržovių lysvėse auga salotos, ridikėliai, svogūnai, morkos, pamidorai. Pirmose bunkerių linijose ju iš kitur negausi, nebent jau pats išsiauginsi. Nors kiekvienas žino, kad kuris pasėjo, tikrai tomis daržovėmis nesinaudos — tačiau vilties niekuomet nenustoje ir rūpestingai dirba. Jei ne jis naudosis, tai nors jo draugas valgydomas dėkos.

Puošimo ir daržovių auginimo nieks neragina: visi dirba, plūsa nuo saulės patekėjimo iki nusileidimo.

RAŠOME DIENORAŠČIUS

Nors mūsų bunkerių vyrai įvalraus išsilavinimo ir dar įvairesnio užsiėmimo, tačiau kiek tilę augeba ir veiklos atžvilgiu, nuo tarnybos laikas — rašo dienoraščius. Studentas medikas vienaip žiūri į gyvenimą, gimnazistas kitaip, o ūkininkas dar skirtingai. Bet visi parašo daug gražios, vertingos ir istorinės tiesos, sukuria gana gražių karo gyvenimo nuotrupų vaizdelių. Nors kiekio išsilavinimas neleidžia parašyti taisyklingus žodžius, tačiau nenusimena, rašo ir rašydami mokosi, dirba, pluša.

KARO KORESPONDENTAI

Vokiečių karys pirmose fronto linijose kovoja ne tik ginklu, bet ir talentingu teptuku ir memo plunksna. Juk kariai gausiai aprūpinami tėvynės ir fronto laikraščiais ir žurnalais. Laikraščių tarnybai mobilizuotos plačios karo žinių ir menininkų tinklas. Jie po kuklučių karo korespondentų vardu stebi visapusišką karių gyvenimą ir be joklių pagražinimų ir vaizduoja to gyvenimo spalvomis. Klysta tie, kurie sako, kad karo korespondentai, būdami užnugaryje, gali plačiai ir natūraliai aprašyti karių gyvenimą. Karo korespondento gyvenimas yra ne be pavojų: piešia pirmosiose linijose originalius vaizdus, aprašo narsių vyrų kautynių žygius ten, kur artilerijos sviediniai ir minosvaidžių minos sprogsta, kulkosvaidžių kulkų lietus lyja. Ana popieti prie mūsų dalinio priskirtam dalininkui neteliese sprogstant mina supiėdė balgiamą paįsyti paveikslą, skeveldros išmėtė teptukus, oro srovė dažus smaigė su smėliu...

GAVOME VOKŲ, POPIERIAUS IR PIEŠTUKŲ

Šeduvos gimnazijos VI klasė mūsų bataliono kariams paaukojo vokų, popieriaus laiškams ir pieštukų, kuriuos nesenai gavo bunkeriuose sunkias pareigas atnaitiję vyrai. Šia dovaną didžiausiu dėmesiu karai priėmė.

Aukotojai savo paskyrimo rašte parašė:

„Šią savo kuklią dovanėlę skiriame kariams, kurių širdyse plaka lietuvio kraujas ir gimtojo krašto meilė, kuriems primi ir paskutinėj žodžiai yra Tėvynė ir Lietuva. Tačiau šiandien nuo tėviškės jie toli, toli... Tik vakarų vėjas kartais atneša tylų girių šnabždesį ir vyšnių kvapą gimtinės sodo".

Džiaugimės, kad mokslius einąs jaunimas mūsų nepamiršta.

Viršila Umbrasas